O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

SHU AZIZ VATAN — BARCHAMIZNIKI

O'ZBEKISTON OVOZI

O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI

IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA

■ 2003-YIL ■ 29-NOYABR ■ SHANBA ■ 140 (27.160) ■ uzbovozi@sarkor.uz ■ 1918-yil 21-iyundan chiqa boshlagan.

ИСЛОМ КАРИМОВ: ҲАР БИР ИНСОН БУНЁДКОР БЎЛМОҒИ КЕРАК

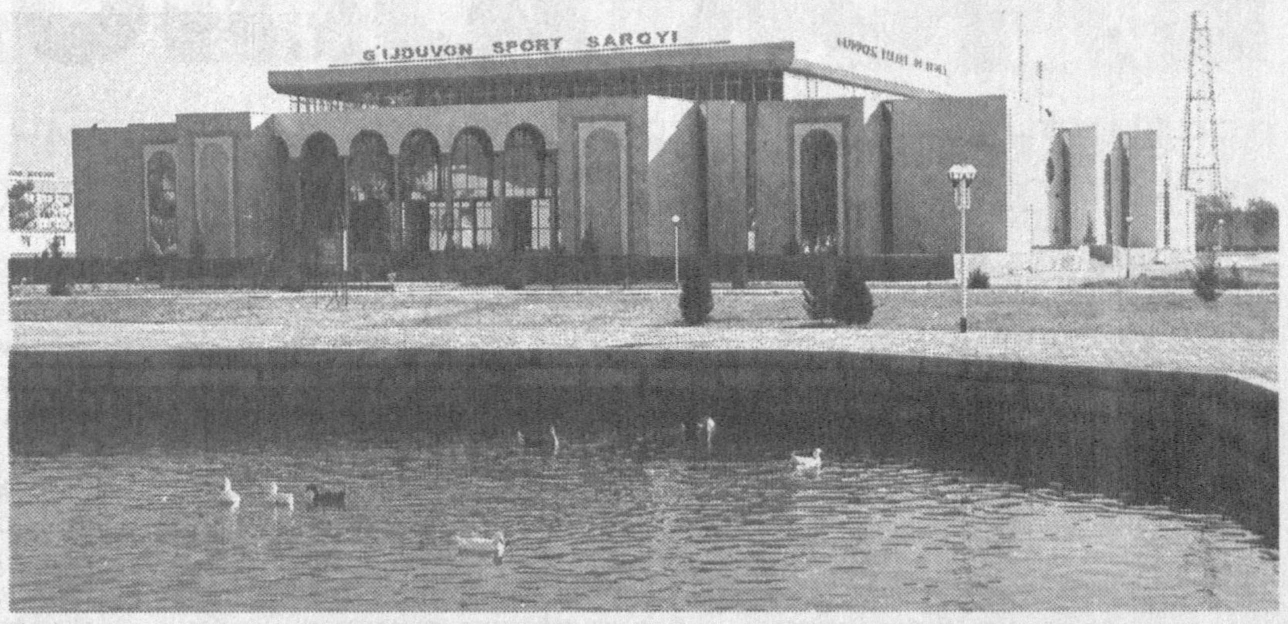

Мустақиллик йилларида Ўзбекистон улкан қурилишлар мамлакатига айланди. Иқтисодий, маънавий, маданий ҳаётимизда кечаётган ҳар бир янгиланиш бунёдкорлик ишларига бевосита боғлиқ. Истиқлолнинг илк йиллариданоқ улуғ боболаримиз маданий меросини қайта тиклашга, уларнинг муқаддас қадамжоларини ободонлаштиришга алоҳида эътибор қаратган Юртбошимиз ташаббуси билан Имом Бухорий, Аҳмад Фарғоний, Мотуридий, Баҳоуддин Нақшбанд каби буюк алломаларимиз мангу қўним топган масканлар янгича қиёфа касб этди.

Тиббиёт соҳасида амалга оширилган туб ислоҳотлар сабаб мамлакатимизнинг аксарият қишлоқларида замонавий врачлик пунктлари барпо этилди. Жаҳон тиббиётидаги мутлақо янги тизим сифатида шаклланган тез тиббий ёрдам марказлари хизматидан халқимиз миннатдор. Бугун минглаб йигит-қизлар таълим-тарбия олаётган академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари эса таълим соҳасида изчиллик билан амалга оширилаётган ислоҳотлар самараси ўлароқ вужудга келди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида»ги Фармони мамлакатимизда яна бир улкан бунёдкорлик ҳаракатини бошлаб берди. Бугун шаҳар ва қишлоқларимизда спорт мажмуалари, стадионлар, теннис кортлари, кураш заллари бунёд этилмоқда.

Аслида ҳар бир инсон бунёдкор бўлмоғи керак, дея лутф қилди Юртбошимиз Абдулхолиқ Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллиги муносабати билан алломанинг мақбара-мажмуида амалга оширилган ишлар билан танишар экан. Аллоҳ инсонни бунёдкор этиб яратган. Унинг дунёга келиши — бир бунёдкорликдир. Ота-она, мураббийлар, миллатнинг етук алломалари инсон онгининг меъморлари саналади. Тиббиёт ходимлари саломатлигимиз посбонларидир. Биз хайрли ишларимиз билан яхши ном бунёд этамиз. Демак, бунёдкорлик инсоннинг эзгу амалидир.

27 ноябрь куни мамлакатимиз раҳбари Ғиждувоний хиёбонида, шундоққина мақбара қаршисида қад ростлаган беш юз ўринли спорт саройининг очилишида иштирок этди.

Муҳташам спорт саройига кириб борган Президентимизни спорт билан шуғулланаётган болалар кутиб олди. Курашчи болакайлар, гимнастикачи қизалоқлар Юртбошимиз бағрига талпинди.

Давлатимиз раҳбари бу ерда амалга оширилган ишларни кўздан кечирди. Бу улкан иншоотда яратилган шароит билан қизиқди. Унинг қишда қандай иситилиши, ёзнинг жазирамасида қай йўсинда совитилиши ҳам давлатимиз раҳбарининг эътиборидан четда қолмади.

...Бу муҳташам спорт саройи қурилиши бошланганига кўп бўлгани йўқ. Йирик иншоотлар қуришда катта тажриба тўплаган «20-трест» ҳиссадорлик жамияти ҳамда «Бухорогазсаноатқурилиш» бирлашмаси бунёдкорлари бинони мамлакатимиздаги энг гўзал спорт кошоналаридан бирига айлантириш мақсадида ғайрат билан ишлади.

Мажмуанинг биринчи қаватида мусобақалар ўтказиш зали бор. Иккинчи қаватдаги хоналарда эса болалар бокс, кураш, стол тенниси, гимнастика, шахмат-шашка каби спорт турлари билан шуғулланади.

Ғиждувон аҳолисининг ярмидан кўпроғини ёшлар, болалар ташкил этади. Шундай экан, шаҳарда бундай спорт саройлари янада кўпайиши лозим, деди Юртбошимиз. Чунки спорт инсонни наинки жисмонан, балки руҳан ҳам тетик, бардам қилади. Бошқача айтганда, инсоннинг бунёдкорлик салоҳиятининг такомиллашувига ёрдам беради.

Ушбу спорт саройи фойдаланишга топширилгач, уч минг нафардан зиёд ўғил-қиз спорт билан мунтазам шуғулланиш имконига эга бўлди.

Воҳид ЛУҚМОН,
Илҳом САФАР,
ЎзА мухбирлари

БУЮК АЛЛОМАГА ЭҲТИРОМ

Бухорода улуғ аллома Абдулхолиқ Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллиги кенг нишонланди.

Ўтган ўн икки йилнинг ҳар бир куни эсда қоларли. Биз бу кунларни узоқ кутдик. Изтироблар оралаб, узоқ йўл юриб етганмиз бу кунларга. Ризонинг боши сабр экан. Истиқлол сабримизни саодатга улади. Шу боис нафақат биз хурсандмиз, айни чоғда истиқлолни орзу қилган боболаримизнинг руҳи ҳам шод.

Юртбошимизнинг миллат ўтмишига юксак эҳтироми, келажагига қатъий ишончи сабаб ўтган 12 йилда тилимиз, асрлардан асрларга ўтиб келаётган миллий урф-одатларимиз, анъаналаримиз, динимиз қайта тикланди. Муқаддас қадамжолар ободонлаштирилди. Айниқса, буюк боболаримиз ҳаётига, уларнинг инсоният цивилизациясида муҳим ўрин тутган ижодий меросига катта эътибор қаратилмоқда. Имом Бухорий, Аҳмад Фарғоний, Мотуридий, Баҳоуддин Нақшбанд, Мирзо Улуғбек каби улуғ алломаларимизнинг тўйлари халқаро миқёсда кенг нишонланди. Бу миллий ғурур ва ўзликнинг уйғонганидан далолатдир.

...Ўтган йилнинг октябрь ойида Президент Ислом Каримов Бухорога ташрифи чоғида Ғиждувон шаҳрида ҳам бўлиб, Ғиждувоний қадамжоларини зиёрат қилди. Орадан кўп ўтмай, 2002 йилнинг 4 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллигини нишонлаш тўғрисида»ги қарори эълон қилинди.

Мамлакатимизда, айниқса, Бухорода қутлуғ тўйга тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Бу сананинг ЮНЕСКО қарори билан халқаро миқёсда нишонланиши Ғиждувоний ҳазратлари илмий меросини ўрганиш борасидаги янги тадқиқотларга имконият яратди. Юбилей муносабати билан аллома ҳаёти ва ижодига бағишланган илмий анжуманлар ўтказилди, янги китоблар нашр этилди.

Нақшбанд ва Ғиждувоний мақбара-мажмуалари атрофида улкан боғ барпо этилди. Ғиждувондаги Улуғбек мадрасаси қайта таъмирланди. Бу ишларни бажаришда Хоразм, Наманган, Самарқанд, Тошкент, Фарғона вилоятларидан келган қўли гул усталар фаол қатнашди.

(Давоми 2-бетда.)

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ БАҲОУДДИН НАҚШБАНД ЗИЁРАТГОҲИДА ЎТКАЗИЛГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДАГИ СЎЗИ

Бисмиллоҳир раҳмонир раҳийм!

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар, ҳурматли меҳмонлар!

Бугун юртимизда қутлуғ Рамазон ҳайити давом этаётган муборак кун, улуғ бир айём.

Авваламбор, шу муқаддас байрам билан сиз, азизларни, сизлар орқали бутун халқимизни чин қалбимдан табриклаб, барчангизга ўзимнинг эзгу тилакларимни изҳор этаман.

Шу табаррук кунларга эл-юртимизни эсон-омон етказгани, бизга буюк аждодларимиз руҳини шод этиш йўлида савобли ишларни қилиш насиб этгани учун Аллоҳ таолога беҳад шукроналар айтамиз.

Муҳтарам дўстлар!

Бугун эрталаб биз беназир авлиё Абдулхолиқ Ғиждувоний қадамжосини зиёрат қилиб, ул зотга бўлган ўз ҳурмат-эҳтиромимизни бажо келтирдик ва ҳозир ҳам ана шу ўчмас таассурот оғушида турибмиз.

Бу улуғ аждодимиз шарафига унинг она шаҳри бўлмиш Ғиждувонда амалга оширилган катта бунёдкорлик ишларини, айниқса, бобомиз мангу ором топган жой том маънодаги зиёратгоҳга айланганини кўриб, ўйлайманки, ҳар бир юртдошимиз қалбида чексиз қувонч, ҳаётимизда рўй бераётган ўзгаришлардан мамнунлик ҳисси уйғонади.

Мана, неча юз йилларки, Ғиждувоний ҳазратлари ўзининг ноёб ақл-заковати, собит эътиқоди, беқиёс инсоний фазилатлари билан дунёда Хожаи Жаҳон — жаҳон аҳлининг пири деб улуғлаб келинади.

Бир умр ҳалол меҳнат қилиб, оддий халқ ичида, оддий касб-кор билан камтарона ҳаёт кечирган бу мўътабар сиймонинг Аллоҳ йўлидаги буюк хизматлари бугун — орадан тўққиз аср ўтганидан кейин ҳам — бутун мусулмон оламида юксак эътироф этилаётгани бежиз эмас.

Шу сабабли биз Абдулхолиқ Ғиждувоний қолдирган ўлмас меросни чуқур ўрганиш, англаш, халқимиз орасида кенг ёйиш, бу бебаҳо бойликни фарзандларимизга ҳам етказишни ўзимиз учун муқаддас бурч, деб биламиз.

Қадрли юртдошлар!

Бугун биз мана шундай улуғ боболаримиздан яна бири бўлмиш Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратларининг янгитдан бунёд этилган қадамжоси пойида тўпланиб турибмиз.

Ушбу табаррук масканда бир йил мобайнида олиб борган кенг кўламдаги қурилиш ва ободончилик ишларимиз натижасида бу жойнинг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарганига барчамиз гувоҳ бўлмоқдамиз.

Айниқса, миллий ва замонавий услубда яратилган гўзал бинолар, муҳташам айвон, мовий гумбаз ва пештоқлар, нақшинкор дарвоза ва устунлар, бир сўз билан айтганда, чинакам санъат асари бўлган бу мажмуа ҳар қандай одамни ҳайратга солиши шубҳасиз.

Буюк бобомизнинг юксак обрў-эътиборига муносиб тарзда, ўз қўлимиз билан барпо этган бу меъморий мўъжиза тимсолида биз аввало замонлар ва авлодлар ўртасидаги узвийликни, халқимиз даҳосининг боқийлигини кўрамиз десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Агар шу қисқа вақт ичида Абдулхолиқ Ғиждувоний ва Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратларининг муқаддас қадамжоларида қилган ишларимизга баҳо берадиган, уларнинг ҳажми ва миқёсини сарҳисоб этадиган бўлсак, бу ишларга амалда йиллар, балки ўн йиллар керак бўлишини тасаввур қилиш қийин эмас.

Савол туғилади: барчани ҳайратда қолдирадиган бундай улуғвор ишларни жуда қисқа муддатда бажаришга муяссар бўлганимизнинг боиси нимада?

Бунинг боиси, авваламбор, юртимиз тупроғида хоклари ётган пири комилларимиз, азиз авлиёларимизнинг арвоҳлари, руҳи поклари доимо бизнинг ёдимизда, қалбимизда яшаб келаётганида, барча эзгу интилишларимизга Яратганнинг ўзи мададкор, халқимиз ибораси билан айтганда, дилкушод бўлаётганидадир.

Шу билан бирга, бу борадаги даъватларимизнинг халқимизга етиб боргани, одамлар юрагида акс садо бергани ва эл-юртимиз бу эзгу ташаббусларни чин дилдан, бутун борлиғи билан қўллаб-қувватлагани ҳам айни ҳақиқатдир.

Қарангки, бундай хайрли ишларга маблағ ҳам топилар экан, лойиҳаларнинг энг гўзал, энг мукаммал шакллари ҳам пайдо бўлар экан. Бунга ҳисса қўшишни ўз виждони, ўз аждодлари олдидаги муқаддас бурч деб биладиган қанча-қанча одамлар бел боғлаб майдонга чиқар экан.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 11 йиллиги олдидан

БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

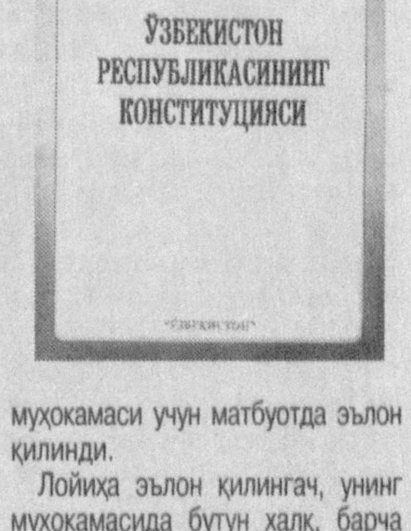

Бундан ўн бир йил олдин қабул қилинган Конституциямизнинг жамиятимиз ҳаётида тутган ўрни ва аҳамиятини тўлиқ тасаввур этиш учун мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларга замин тайёрлаган муҳим тарихий воқеалардан энг асосийларини эслаш ўринлидир.

Янги Конституцияни қабул қилиш билан боғлиқ жараённи уч босқичга бўлиш мумкин. Биринчи босқич 1990 йил ва 1991 йилнинг августигача бўлган даврни ўз ичига олади. Бу даврда республикамизда Президентлик институти жорий этилди. Собиқ иттифоқ ҳали ўз кучини йўқотмаган, СССР Конституцияси мутлақ империя яхлитлигини ҳимоя қилиб турган ўша қалтис кунларда амалга оширилган бу қатъий ҳаракат мамлакатимизда қўйилган дастлабки мардона ва дадил қадамлардан бири бўлди. Ушбу ҳаракат, муболағасиз, мамлакатимизда демократия жараёнларини ривожлантириш, сиёсий ўзгаришларни чуқурлаштириш, конституциявий тузумни, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликларини ҳимоялаш ва хавфсизлигини таъминлаш, давлат ҳокимияти ҳамда бошқаруви олий органларининг ўзаро алоқасини такомиллаштириш имконини яратди.

Президентимизнинг 1990 йил 2 майда қабул қилинган Фармони билан Ўзбекистон ҳудудида ҳар йили 21 март Наврўз байрами сифатида дам олиш куни, деб эълон қилинди. Шу йили 2 июнда «Мусулмонларнинг Саудия Арабистонига ҳаж қилиши тўғрисида»ги Фармонга имзо чекилди. 1991 йил 11 апрелда анъанавий миллий байрам — Рўза ҳайити муносабати билан Фармон қабул қилинди, 20 июнда Қурбон ҳайит дам олиш куни, деб эълон этилди. Бу мустақиллик сари, миллий уйғониш, ўз-ўзини англаш сари биринчи қадамлар эди.

1990 йил июнь ойида Мустақиллик декларацияси қабул қилинди. У янги Конституцияни ишлаб чиқиш учун асос бўлди. Декларацияда, шу даврда ҳокимиятни қўлдан бермаслик учун чиранаётган СССР Олий Совети қабул қиладиган қарорлар Ўзбекистон Олий Совети томонидан тасдиқланганидан кейингина Ўзбекистон ҳудудида кучга эга бўлиши, Ўзбекистон ўзининг тараққиёт йўлини, ўз номини белгилаши ва давлат белгиларини — герб, байроқ, мадҳиясини ўзи таъсис этиши эълон қилинди. Шу даврдан бошлаб янги Конституция лойиҳасини тайёрлаш бўйича иш бошлаб юборилди, бунинг учун махсус комиссия тузилди.

Шартли равишда, иккинчи босқичга 1991 йилнинг августидан 1992 йилнинг сентябригача бўлган даврни киритиш мумкин.

1991 йил 31 августда Ўзбекистоннинг давлат мустақиллиги эълон қилиниб, «Ўзбекистон Республикасининг Давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. Республика ҳудудида жойлашган Иттифоққа бўйсунувчи давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари Ўзбекистоннинг тасарруфига ўтказилди, республиканинг амалдаги Конституцияси ва қонун ҳужжатларининг номидаги ва матнидаги «Ўзбекистон ССР» деган сўзлар «Ўзбекистон Республикаси» деган сўзлар билан алмаштирилди.

1991 йилнинг охирида Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ва Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги тўғрисидаги масала бўйича Ўзбекистон Республикасининг референдуми ўтказилди.

1992 йилнинг 4 январида бўлиб ўтган Олий Кенгашнинг тўққизинчи сессиясида қабул қилинган қарорга мувофиқ собиқ СССР Қуролли Кучларининг республика ҳудудида жойлашган қисмлари, қўшилмалари, бирлашмалари, ҳарбий ўқув юртлари, муассасалари, ташкилотлари, бошқа ҳарбий тузилмалари Ўзбекистон Республикасининг қарамоғига олинди.

1992 йилнинг 2 июлида Олий Кенгашнинг ўнинчи сессиясида янги Конституция лойиҳасини умумхалқ муҳокамасига ҳавола этишга қарор қилинди. 1992 йил 26 сентябрда у илк бор умумхалқ муҳокамаси учун матбуотда эълон қилинди.

Лойиҳа эълон қилингач, унинг муҳокамасида бутун халқ, барча фуқаролар фаол қатнашди. Конституциявий комиссияга фикр-мулоҳазалар билдирилган 600 тага яқин хат келиб тушди, билдирилган таклифлар сони 5 мингдан ошиб кетди.

Дастлабки муҳокама жараёнидаги фикрлар ва таклифларни ҳисобга олган ҳолда тайёрланган янги Конституция лойиҳаси 1992 йилнинг 21 ноябрида яна бир бор матбуотда эълон қилинди. Биринчидан, бу Конституция лойиҳасини ишлаб чиқишга ниҳоятда жиддий ёндашилганлигини билдирса, иккинчидан, бу муҳокама жараёнига янги жонланиш бағишлади.

Янги келган таклифлар ҳам умумлаштирилиб, лойиҳа 1992 йил 8 декабрда Олий Кенгашнинг ўн биринчи сессияси муҳокамасига киритилди. Сессияда «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини қабул қилиш тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кунни умумхалқ байрами деб эълон қилиш тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини амалга киритиш тартиби тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунлари қабул қилинди.

Кўриб турганимиздек, Конституция республика раҳбарияти ва бутун халқимизнинг икки ярим йил давомидаги қаттиқ меҳнати, мустақиллик ва адолат йўлидаги курашининг маҳсулидир.

(Давоми 2-бетда.)

Тақдимот

ЭЛЕКТР ТАРМОҒИ ОРҚАЛИ АЛОҚА

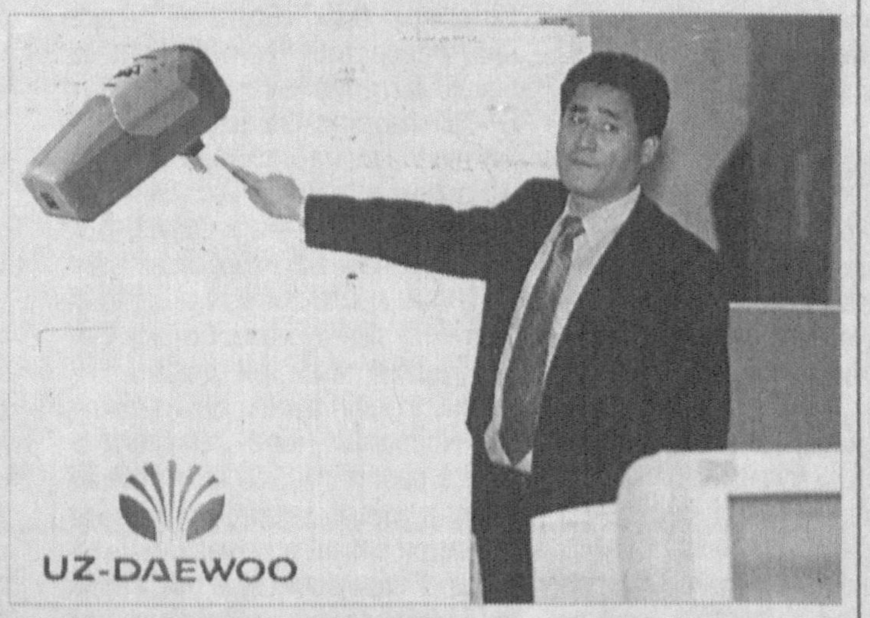

«ЎзДЭУ электроникс» қўшма корхонасида Жанубий Корея «Shinyoung Telecom» компанияси томонидан яратилган ахборот технологияларининг янги ечимлари тақдимоти бўлиб ўтди. 1998 йилда ташкил этилган компания электр тармоқлар орқали алоқа (PLC) ва тиббиёт мажмуи ахборот тизими (MIIS) билан шуғулланади. Маълумки, уйдаги ёки ишхонадаги мавжуд компьютерларнинг ўзаро боғланиши учун бир хонадан иккинчи хонага сим ўтказиш керак бўлади. Агар корхона, ташкилот ёки фирма кўп қаватли бинода жойлашган бўлса, янги электр ўтказгичлар тортишга, ортиқча сарф-харажатлар қилишга тўғри келади.

«Shinyoung Telecom» мутахассислари ишлаб чиққан мўъжазгина PLC адаптери эса сизни бундай ортиқча юмушлардан халос қилади. Мослама ёрдамида компьютерингизни уй ёки ишхонадаги мавжуд электр тармоғига уласангиз бўлди. Адаптер орқали қолган барча компьютерлар билан боғланасиз. Электр узатиш тармоғи бўйича алоқага мўлжалланган яна бир қурилма — IP Router йўналтиргичининг имкониятлари эса катта. У электр тармоғи орқали маълумотларни рақамли узатиш имкониятига эга.

Бир сўз билан айтганда, кореялик мутахассисларнинг ишланмалари истеъмолчилар учун жуда қулай. Агар бундай мосламаларни «ЎзДЭУ электроникс» қўшма корхонасида ишлаб чиқариш йўлга қўйилса, наинки ички бозорни тўлдиришга, балки уларни экспорт қилиш имконияти ҳам туғилади.

Алишер РЎЗИЕВ

❖❖❖

Суратда: тақдимот маросимидан лавҳа.

Рашид ГАЛЕЕВ олган сурат

Об-ҳаво

ОСТОНАДА — ҚИШ ФАСЛИ

Олтин куз ҳам поёнига етди ҳисоби. Об-ҳаво кун сайин ўзгариб, совуқ ва ёғингарчиликлар кўпайиб қолди. Ўтган ҳафта бунинг яққол мисоли: ёғингарчиликлар, совуқлар бўлиб ўтди ва ҳатто қор ҳам тушди. Бунга сира ажабланмасак бўлади. Чунки остонада қиш фасли турибди.

Бугун-эрта ноябрь ойи билан хайрлашамиз. Хўш об-ҳавони кузатувчилар наздида бу ой қандай баҳо олмоқда? Биз шу савол билан об-ҳаво бўйича доимий суҳбатдошимиз, республика «Бошгидромет»ининг бош синоптиги Ирина Зайцевага мурожаат қилдик.

— Бу йил кузнинг сўнгги ойи умуман илиқ келса-да, жуда серёғин бўлди, — деди у. — Ҳарорат кўп йиллик белгидан 1-2 даража юқорига кўтарилди, ёғингарчилик миқдори эса қарийб уч ойлик меъёрга яқинлашди. Масалан, Тошкентда ойлик меъёрдаги 41 миллиметр ўрнига 112 миллиметр ёғингарчилик бўлгани қайд этилди.

Шуни ҳам айтиш лозимки, кейинги ўн йилда айнан ноябрь ойлари илиқ келаяпти. Хусусан, 2001 ва 2002 йилнинг ноябрь ойларида ҳарорат меъёрдагидан 3-5 даража юқори бўлди.

— Кузнинг охирги кунлари ва қишнинг бошида об-ҳавонинг қандай келиши кутилмоқда?

— Ноябрнинг сўнгги, декабрнинг дастлабки кунларида ҳаво қуруқ ва совуқ келади. 29 ноябрдагина айрим туманларда бироз ёғингарчилик бўлиши мумкин. Ҳаво ҳарорати кечаси 2-7 даражагача совийди, кундузи 0-5 даража атрофида илиқ бўлади. Шимолий ҳудудларда кечалари ҳарорат 7-12 даражагача пасайиши кутилмоқда. Кундузи 2 даража совуқ билан 3 даража илиқ ўртасида бўлади. Шунингдек, шимолий-шарқдан эсаётган совуқ шамол кучаяди, айрим жойларга туман тушади.

Бобо САРОЙИ ёзиб олди

ХАЛҚ БАНКИ — СИЗНИНГ ОИЛАНГИЗ БАНКИ
BANK XALQ BANKI

O'ZBEKISTON HAVO YO'LLARI
TOSHKENT XALQARO AEROPORTI

БИЗНЕС БАНК
ЭНГ ЯХШИ АНЪАНАЛАРДА
BUSINESS BANK

БУЮК АЛЛОМАГА ЭҲТИРОМ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ БАҲОУДДИН НАҚШБАНД ЗИЁРАТГОҲИДА ЎТКАЗИЛГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДАГИ СЎЗИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Энг муҳими, бизнинг ана шу саъй-ҳаракатларимиз бугунги ва келажак авлодларимиз учун, уларнинг маънавий юксалиши, миллий қадриятларимиз, динимиз арконларига муносиб бўлиб, онгли ва мазмунли ҳаёт кечириши учун беқиёс аҳамиятга эгадир.

Бизнинг ўзлигимизни англаш, асрий обидаларимизни, муқаддас қадамжоларимизни тиклаш йўлидаги барча ишларимиз замирида айнан ана шу руҳ, эзгу ният ва мақсадлар мужассам эканини мен яна бир бор такрор айтишни ўринли, деб биламан.

Мен Ўзбекистон тарихидаги шу каби олижаноб ишларни халқимизнинг нафақат мамлакатимиз, балки бутун дунёда ислом динини асраш ва ҳимоялашга қўшаётган ўзига хос ҳиссаси, динимизга нисбатан турли бўҳтонлар уюштираётган, унинг обрўсини тўкишга уринаётган кучларга қарши аниқ ва амалий жавоби, деб қабул қилишингизни истардим.

Азиз юртдошлар!

Қадимий Бухоро замини Имом Бухорий, Ибн Сино ва Абу Бакр Наршахий каби алломаларга, буюк тариқат пирлари — Абдулхолиқ Ғиждувоний ва Амир Кулол, Ориф Ревгарий ва Маҳмуд Фағнавий, Али Ромитаний ва Бобойи Самосий сингари азиз-авлиёларга бешик бўлгани билан ҳам бутун дунёга маълум ва машҳурдир.

Бухорони Бухорои шариф даражасига кўтарган ана шундай аждодларимиз орасида ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанднинг муборак сиймоси алоҳида нуфуз ва мақомга эга.

Бу улуғ шахс тимсолида инсон руҳиятининг нақадар теранлиги, бу дунёда ўз иродасини тарбиялаб, қалбини поклаб, нафс балосини енгиб яшайдиган одам қандай маънавий юксакликка кўтарила олиши яққол намоён бўлади.

Бу буюк зот эл-юртга холисона хизмат қилиш, аввало, маърифат йўлида одамларнинг қалбига чуқур кириб бориш орқали уларда эзгу интилишлар, орзу-умидлар уйғотиш мумкинлигини ўз ҳаёти мисолида исботлаб берди.

Буюк аждодларимиз яшаб ўтган даврдан буён ер юзида не-не сурон ва тўфонлар рўй берганига, замонлар, салтанатлар, ҳаётга қарашлар ўзгарганига қарамасдан, бу пири комилнинг «Дил ба ёру даст ба кор», яъни «Дилинг Аллоҳда, қўлинг меҳнатда бўлсин» деган ҳаётбахш ҳикмати худдики шу бугун айтилгандек жарангламоқда.

Ҳозирги таҳликали дунёда, турли низо ва адоватлар ҳали-бери барҳам топмаган мураккаб бир вазиятда Нақшбанд бобомизнинг — миллати, тили ва динидан қатъи назар — инсон зотини азиз ва мукаррам билиш, ўзаро меҳр-оқибат, шафқат ва мурувват муҳитини қарор топтириш, етим-есирларнинг бошини силаш, муҳтожларга ёрдам бериш каби эзгу даъватлари тобора долзарб аҳамият касб этмоқда.

Биз Нақшбанд ҳазратларини халқимизнинг руҳи ва табиатига беҳад яқин бўлган ана шундай ғоя ва қарашлари учун ардоқлаймиз, барчамиз унинг бой меросидан маънавий куч-қувват оламиз.

Ота-боболаримиз бу буюк авлиёга чин дилдан ихлос қўйиб, юз йиллар давомида уни «Баҳоуддини Балогардон» деб улуғлаб келишида ҳам албатта теран маъно бор.

Дарҳақиқат, Яратганнинг қудрати билан каромат соҳиби бўлган бу азиз зотнинг руҳи поклари ўтмишда ҳам, бугун ҳам бамисоли юртимиз осмонида кезиб, она диёримизни ёмон кўзлардан, офатлардан, бало-қазолардан асраб келмоқда, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Муҳтарам биродарлар!

Сизларга очиқ айтсам, Баҳоуддин Нақшбанд бобомизнинг мана шу муборак қадамжосини обод қилиш фикри кўп йиллардан буён хаёлимни банд этиб келарди.

Ҳар сафар шу муқаддас даргоҳни зиёрат қилганимда ўзимни шу буюк зотнинг руҳи олдида қандайдир қарздор деб ҳис этардим.

Бир вақтлар, мустабид тузум даврида бу табаррук жой қандай аянчли аҳволга тушиб қолганини яхши эсласангиз керак.

Биз мустақилликка эришгач, кўплаб муқаддас қадамжолар қатори бу ерни ҳам обод қилиш мақсадида катта ишларни амалга оширганимиздан ҳам хабардорсиз, албатта.

Ана шу ишларни давом эттириш, бу зиёратгоҳни Баҳоуддин Нақшбанднинг оламшумул шуҳратига муносиб бир масканга айлантириш режаси йиллар давомида кўнглимни тарк этмаганини ҳам сизларга айтишим керак.

Ва ўтган йилнинг октябрь ойида ана шу ниятда атай вақт ажратиб, Тошкентдан бу ерга махсус келдим.

Бу ишга дахлдор бўлган раҳбарлар, лойиҳачи ва қурувчилар билан ёдгорлик мажмуасини янгитдан бунёд этиш масаласини шу жойнинг ўзида муҳокама қилганимизда бошқа иншоотлар билан бирга, мана шу янги айвоннинг қаерда ва қандай шаклда бўлишини ўз қўлим билан чизиб берган эдим.

Одамни ҳайратга соладиган томони шундаки, қурувчилар шу лойиҳа бўйича иш бошлаганда айнан шу пайтда белгилаб берилган жойдан илгари мавжуд бўлган эски айвоннинг кўмилиб кетган пойдевори чиқибди.

Буларнинг барчаси мана шу масканнинг илоҳий хосиятидан, Баҳоуддин Нақшбанд бобомизнинг руҳи барҳаётлигидан яна бир далолатдир, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрга қўшиласизлар.

Қадрли ватандошлар!

Мен бугун Абдулхолиқ Ғиждувоний ва Баҳоуддин Нақшбанд ёдгорлик мажмуаларини обод этишда бутун мамлакатимиздан келиб қатнашган қўли гул уста ва меъморларимизга, моҳир қурувчи ва муҳандисларимизга, пудратчи ва лойиҳачи ташкилотлар, туман ва вилоят ҳокимликлари раҳбарларига, шу хайрли ишларга хизмати синган барча-барча инсонларга ўз номимдан, эл-юртимиз номидан ташаккурлар билдираман.

Халқимиз даҳоси билан яратилган бетакрор обидаларни, мана шундай қутлуғ зиёратгоҳларни минг йиллар давомида асрабавайлаб келаётган муҳтарам Бухоро аҳли олдида таъзим қиламан.

Азиз юртдошларим!

Фурсатдан фойдаланиб, бу йилги мураккаб об-ҳаво шароитига қарамай, 360 минг тоннадан зиёд юксак пахта хирмони барпо этиб, шартнома режасини муваффақиятли бажарган вилоят пахтакорларини, барча меҳнаткашларни чин қалбимдан қутлайман.

Ҳаммангизни бағримга босиб, қўлингиз дард кўрмасин, ҳеч қачон кам бўлманг, қадрдонларим, дейман.

Ишончим комилки, Абдулхолиқ Ғиждувоний ва Баҳоуддин Нақшбанд каби пири комилларимиз қолдирган бебаҳо маънавий меросга эга бўлган, ҳамиша пок ният билан яшайдиган халқимиз ўз олдига қўйган юксак мақсад-муддаоларига етишади, иншоолло.

Келинглар, азиз дўстларим, биродарларим, мана шу хосиятли кунда буюк аждодимизнинг табаррук қадамжосида туриб, эзгу ниятлар қилайлик.

Улуғ боболаримизнинг руҳи поклари шод бўлиб, охиратлари обод бўлсин!

Она Ўзбекистонимизни ёмон кўзлардан асрасин!

Барча эзгу ишларимизда Яратганнинг ўзи мададкор бўлсин!

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Абдулхолиқ Ғиждувоний ҳазратлари одамларни поклик, тўғрилик, ҳалолликка бошлаган. Ўз шогирдлари учун одоб-ахлоққа оид бир нечта қонун-қоидалар ишлаб чиққан. Унинг бизгача етиб келган «Рисолаи соҳибия», «Рисолаи тариқат», «Васиятнома», «Маслак ал-орифин», «Мақсад ас-соликин», «Мақомоти Хожа Юсуфи Ҳамадоний» каби китобларида илму одоб, инсон ва унинг жамиятдаги ўрни, дин ва дунёвий муносабатлар тўғрисида фикр юритилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Абдулхолиқ Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок этиш учун 27 ноябрь куни Бухорога келди.

Юртбошимиз Абдулхолиқ Ғиждувоний мақбараси, Баҳоуддин Нақшбанд мақбара-мажмуи атрофида амалга оширилган ишлар билан танишди.

Ғиждувоний ва Нақшбанд мақбара-мажмуалари — зиёратгоҳ хиёбонлари янада чирой очган.

Абдулхолиқ Ғиждувоний таваллудининг 900 йиллигига бағишланган тантаналар Баҳоуддин Нақшбанд мақбара-мажмуида бўлди. Бу ерга вилоятлар, Қорақалпоғистон Республикаси ва Тошкент шаҳридан меҳмонлар ташриф буюрган.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари тантана иштирокчиларини, улар сиймосида бутун халқимизни ушбу қутлуғ айём билан муборакбод этди.

Улуғ боболарига ва уларнинг ўлмас меросига улкан эътибор қаратган, авлодларни аждодларга муносиб этиб тарбиялайдиган миллатнинг умри боқийдир. Президентимиз мустақиллик йилларида, жумладан, Баҳоуддин Нақшбанд ва Абдулхолиқ Ғиждувоний мақбара-мажмуаларида кенг кўламдаги таъмирлаш ва бунёдкорлик ишларини амалга оширган, тарихий ёдгорликларимизга қайта жило берган, янги-янги бинолар ва иншоотлар барпо этган моҳир қурувчи ва усталарга, муҳандис ва меъморларга, мана шу савобли ишларга ўз улушини қўшган барча инсонларга миннатдорлик изҳор этди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган бу каби улуғвор ишлар, тўй-маъракалар юртимиздаги тинчлик ва осойишталик, халқимизнинг яратувчанлик салоҳияти, озод ва обод Ватан, адолатли жамият барпо этиш йўлидаги фидойи меҳнати, эртанги кунга ишончидан яна бир далолатдир.

Тадбирда Муҳиддин бобо Боқиев сўзга чиқиб, буюк аждодларимиз руҳини шод этмоқ, уларнинг муқаддас қадамжоларини ободонлаштирмоқ энг савобли ишлардан бири эканини таъкидлади. Бу улуғвор ишларнинг ташаббускори ва раҳнамоси бўлган Юртбошимизга миннатдорлик билдирди.

Шу куни мамлакатимиз раҳбари Ғиждувон шаҳридаги беш юз ўринли спорт саройининг очилиш маросимида иштирок этди. Ушбу спорт мажмуида ёшлар спортнинг саккиз тури билан шуғулланишлари учун барча имкониятлар муҳайё этилган.

Воҳид ЛУҚМОН,
Илҳом САФАР,
ЎзА мухбирлари

❖❖❖

Суратларда: тадбирдан лавҳалар.

Р.ЖУМАНИЁЗОВ ва Ш.ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар.

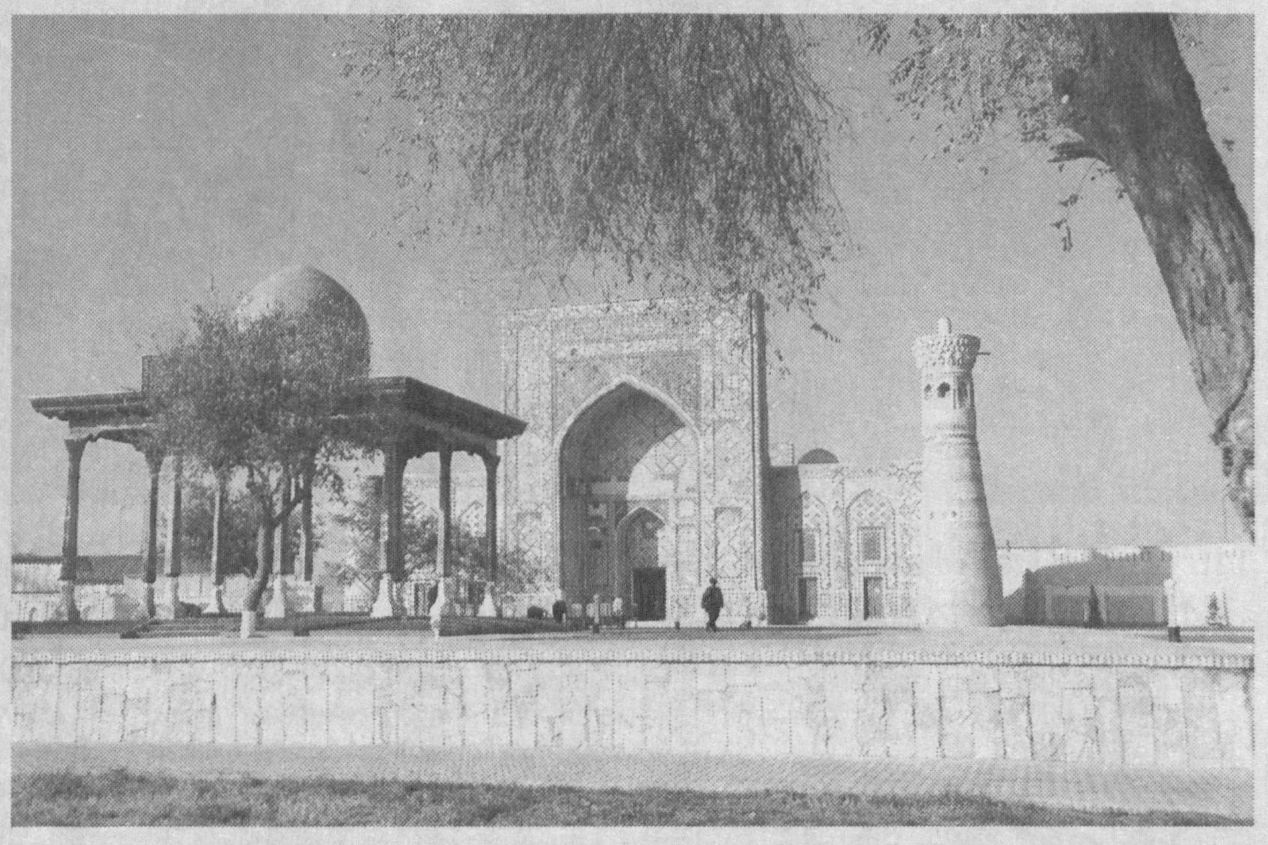

Анжуман

Куни кеча Республика Конституциявий судида «Оммавий ахборот воситаларига фуқаролар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан юборилган мурожаатларнинг кўриб чиқилишини такомиллаштириш» мавзуида давра суҳбати бўлиб ўтди.

ОАВни демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармасининг ҳамраиси Х.Дўстмуҳаммад давра суҳбатини очар экан, ҳар қандай даражадаги қонун бузи-

ОАВ ВА ФУҚАРОЛАР МУРОЖААТИ

лишларнинг пайини қирқишда, мустақиллигимизга раҳна солувчи ички ва ташқи кучлардан огоҳ этишда оммавий ахборот воситаларининг роли беқиёслиги тўғрисида тўхталди. Конституциявий суд раиси Б.Мустафоев ҳам ўз нутқида ОАВ жамият ижтимоий-сиёсий ҳаётида муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади.

Анжуманда сўзга чиққан Олий Мажлиснинг Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси Ў.Хошимов, Олий суд судьяси Х.Ёдгоров, «Халқ сўзи» газетаси бош муҳаррири ўринбосари Ш.Жабборов, Олий хўжалик суди раиси ўринбосари Ш.Рўзиназаров, «Хуррият» газетаси шарҳловчиси Т.Акбаров ва бошқалар бу борада ўз фикрларини ўртага ташладилар.

Мунозараларда суд, прокуратура, ички ишлар, миллий хавфсизлик хизмати вакиллари, олим ва мутахассислар ҳам ўз мулоҳаза ва таклифларини билдиришди.

Маъмуржон ҚИЁМОВ

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 11 йиллиги олдидан

БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Бундай дейишимизга тўлиқ асос бор. Чунки 1989-1990 йилларда Фарғона ва Тошкент вилоятларида содир этилган даҳшатли фожиалар, 1991 йилда Наманганда диний экстремистларнинг чиқишлари, Олий Совет VII сессиясида Президентни ағдаришга бўлган урунишлар, 1992 йилда Тошкент шаҳрида талабалар иштирокида уюштирилган тартибсизликлар ва бошқа шунга ўхшаган хатти-ҳаракатлар, авваламбор, ўзбек халқининг ҳамжиҳатлигини бузишга, унинг эркинлик ва озодлик учун олиб бораётган курашига зарба беришга қаратилган бўлиб, тартибсизликларга чек қўйишнинг, давлат мустақиллигини сақлаш ва мустаҳкамлашнинг бирдан-бир қонуний йўли янги Конституцияни қабул қилиш эди.

Янги Конституцияни қабул қилиш ғоясининг муаллифи Президентимиз Ислом Каримов унинг ҳар бир моддасини чуқур асослаш ва такомиллаштиришга бевосита бош-қош бўлди. Конституцияда мустаҳкамлаб қўйилган суверен республика, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган қоидалари устунлигини тан олиш, республика ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлаш, халқ манфаатларининг устунлиги, виждон эркинлиги ва бошқа қатор ғояларни айнан Юртбошимиз илгари сурган, олий қонун чиқарувчи органнинг номини Олий Мажлис, жойлардаги бошқарув раҳбарларини ҳокимлар, деб номлашни таклиф этган.

Қонун тайёрлашда ҳар бир халқнинг миллий турмуш тарзи, дунёқараши, хуллас, миллий менталитети ҳисобга олинади. Дунё мамлакатлари қонунчилигидаги баъзи фарқларни ҳам шу тариқа изоҳласа бўлади. Конституциямиздаги баъзи бир асосий қоидалар бундан мустасно эмас. Масалан, оила хусусидаги масала алоҳида боб қилиб ажратилганлигини кўпчилик қонуншунослар халқимизнинг миллий хусусияти билан боғлашади. Оила — жамиятнинг ўзаги, бўғини деган маънони билдиради. Давлатнинг туб маъноси — халқ. Ҳар бир инсон энг аввало оилада тарбия олади. Демак, жамиятга ўз ҳиссасини қўшадиган шахснинг фаолияти унинг оиладаги тарбиясига боғлиқ.

«Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар», деб кўрсатилган Конституциянинг 64-моддасида. Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш давлат зиммасига юкланган.

Вояга етган фарзандлар эса ота-оналари касал бўлган, меҳнат қобилиятини йўқотган, уларга қарам бўлиб қолган ҳолларида ёрдам беришлари шарт. Ҳар бир ота-она ўз фарзандини Ватанига садоқатли, жамият ва кишиларга фойда келтирадиган инсон қилиб тарбияламоғи керак.

Конституциямизда юртимизнинг тарихий анъаналаридан келиб чиқиб мустаҳкамлаб қўйилган қоидалар сирасига ҳокимликнинг жорий этилиши ва маҳалла мақомини мустаҳкамлаш масалалари ҳам киради. Асосий Қонунга мувофиқ вилоят, туман, шаҳар ҳокими вилоят, туман ва шаҳарнинг юқори мансабдор шахси бўлиб, айни бир вақтда тегишли ҳудуддаги вакиллик ва ижро этувчи ҳокимиятни бошқаради.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 105-моддасида шаҳарча, қишлоқ ва овулларда, шунингдек, улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга раисини (оқсоқолни) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди, деб белгилаб қўйилган. Улар ўз фаолиятини демократия, ошкоралик, ижтимоий адолат, инсонпарварлик, маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни ечишда мустақиллик, жамоатчилик асосида ўзаро ёрдам принципларига таяниб олиб бориши керак.

Бироқ Конституциямиз қанчалик ўзига хос хусусиятлари билан ажралиб турмасин, унинг дунёдаги бошқа конституцияларга хос бўлган умумий белгилари Ўзбекистоннинг Асосий Қонунини улар билан бир қаторга қўяди. Зеро, Конституция муқаддимасида инсон ҳуқуқларига содиқлик, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган қоидалари устунлиги, инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ҳақида сўз юритилгани бежиз эмас.

Демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш, фуқаролик жамиятини шакллантириш мақсадларига интилишимиз нафақат замон талаби, балки буюк аждодларимиз даъвати ҳамдир.

Соҳибқирон Амир Темурнинг «Куч — адолатдадир» деган ҳикмати барчага маълум. Форобийнинг «Фозил шаҳар аҳолисининг маслаги» рисоласида «Ҳар бир инсон табиатан шундай тузилганки, у яшаш ва олий даражадаги етукликка эришмоқ учун кўп нарсаларга муҳтож бўлади, у бир ўзи бундай нарсаларни қўлга кирита олмайди, уларга эга бўлиш учун инсонлар жамоасига эҳтиёж туғилади... Бундай жамоа аъзоларининг фаолияти бир бутун ҳолда, уларнинг ҳар бирига яшаш ва етукликка эришув учун зарур бўлган нарсаларни етказиб беради», дейилган.

Абу Райҳон Беруний «Ҳиндистон» асарида бундай ёзади: «Инсон ўз эҳтиёжларини тушуниб, ўзига ўхшаш кишилар билан бирга яшашнинг зарурлигини англай бошлайди. Шунинг учун ўзаро келишувчанлик қабилидаги «шартнома» тузишга киришади».

Конституциямизнинг 34-моддасида айтиладики, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари касаба уюшмаларига, сиёсий партияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига уюшиш, оммавий ҳаракатларда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Давлат эса, жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлайди, уларга ижтимоий ҳаётда иштирок этиш учун тенг ҳуқуқий имкониятлар яратиб беради. Сиёсий партиялар турли табақа ва гуруҳларнинг сиёсий иродасини ифодалайдилар ва ўзларининг демократик йўл билан сайлаб қўйилган вакиллари орқали давлат ҳокимиятини тузишда иштирок этадилар.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида давлат ижтимоий зиддиятларни куч ишлатиш йўли билан эмас, балки ижтимоий муросага келиш йўли билан бартараф этиш воситаси сифатида таърифланган. Шундан келиб чиқиб, мамлакатимиз Конституциясида фикрларнинг хилма-хиллиги, ҳокимиятни демократлаштириш каби умумдемократик ғоялар ва тартиботлардан кенг фойдаланилган. Конституциямизнинг ҳуқуқий концепцияси инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилиш, фуқаролар эркинлиги, ҳуқуқий ва миллий давлатга хос хусусиятлар каби умумий қадриятларнинг узвий бирлигини ўзида акс эттиради.

Қонун ва ҳуқуқ-тартибот тантана қилмас экан, ҳуқуқий давлатни тасаввур этиб бўлмайди. Шу боис Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтишидаги асосий тамойиллардан бири қонун устуворлигидир. Бу ҳаётнинг барча соҳаларида қонуннинг мутлақ ҳукмронлигини ўрнатишни тақозо этади. «Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларининг устунлиги сўзсиз тан олинади. Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўрадилар», деб таъкидланади Конституциянинг 15-моддасида.

Конституция қоидаларини рўёбга чиқариш давомида у билан боғлиқ ижтимоий тахминлар кутилганидек бўлиб чиқди.

Ўзбекистон умумбашарий ўзгаришлар жараёнлари оқимида ўзининг бетакрор ижтимоий-сиёсий, маънавий янгиланишлари дастурига эга бўлган мамлакат сифатида ўзига хос ва ўзига мос мавқе эгаллади. Янги цивилизация ва инсоният тараққиётига кучли таъсир ўтказишга қодир бўлган давлат сифатида ўзининг кенг имкониятларини намоён эта бошлади.

Ўзбекистонда туғилиб, унинг заминида яшаётган, меҳнат қилаётган ҳар бир киши миллий мансублиги ва диний эътиқодидан қатъи назар, мамлакатнинг тенг ҳуқуқли фуқароси бўлиши учун ҳуқуқий, сиёсий ва маънавий шарт-шароит яратилишига эришилди.

Конституциянинг ижобий таъсири сиёсий ҳаётнинг демократлашувида, давлат ҳокимиятининг ташкил этилишида, иқтисодий соҳанинг эркинлаштирилишида, жамиятнинг маънавий янгиланишида, халқнинг моддий фаровонлиги барқарор равишда ошиб бораётганлигида яққол кўриниб турибди.

Мана, ўн бир йилдирки, мустақил Ўзбекистон ўзининг Асосий Қонуни — Конституцияси асосида яшаб келмоқда. Танланган йўлнинг тўғрилигини ҳаётнинг ўзи тасдиқламоқда. Иқтисодий ва ижтимоий соҳалардаги ютуқлар фикримизни тасдиқлайди. 2003 йилга келиб республикамизда етиштирилган ғалла миқдори 1990-1991 йилларга нисбатан 5,5 баробар ошди, жаҳон андозалари даражасидаги Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи қурилди, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи таъмирланди, «Шўртан газ-кимё мажмуи» ишга туширилди. Асакада «ЎзДЭУавто», Самарқандда «СамКочавто» қўшма корхоналари ишлаб турибди. Пахтани қайта ишлаш соҳаси жадал ривожланди. Ушбу соҳада энг замонавий технологиялар билан жиҳозланган «Кобул — Тўйтепа», «Кобул-Ўзбек», «Оқсарой тўқимачи», Тошлоқ тўқимачилик фабрикаси каби бир қатор корхоналар барпо этилди. Ҳозирги кунда мамлакатимизнинг турли ҳудудларида фаолият кўрсатаётган «Наманган консерва», «Марҳамат» акциядорлик жамиятлари, «Нестле-Ўзбекистон», «Самарқанд-Прага» қўшма корхоналари, «Мева», «Қува ширинликлари», «Конмит» корхоналарининг маҳсулотлари ҳатто хорижда ҳам маълум ва машҳурдир. Минглаб километр автомобиль йўллари ва темир йўллар, газ ва сув қувурлари, кўплаб лицей ва касб-ҳунар коллежлари қурилиб фойдаланишга топширилди. Аҳолига кўрсатиладиган кафолатли хизматлар рўйхати тобора кенгаймоқда, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлмоқда.

Сиёсий ва ҳуқуқий соҳаларни эркинлаштиришга қаратилган ислоҳотлар ҳам изчил амалга оширилмоқда. Шу йил 24-25 апрель кунлари бўлиб ўтган иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн биринчи сессиясида Конституцияга ўзгартишлар киритилди. Уларнинг жамият ҳаётини янгилашдаги аҳамияти жуда катта. Бу масала жамиятимизда анчадан буён муҳокама қилиб келинаётган эди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида мамлакатимизда икки палатали парламентни тузиш зарурлиги тўғрисидаги ғояни илгари сурди. 2002 йилнинг 27 январида шу масала юзасидан умумхалқ референдуми ўтказилди ва халқимиз келгуси чақириқдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси парламентини икки палатали қилиб шакллантириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Референдум натижаларига асосланиб Олий Мажлиснинг VIII сессияси «Референдум якунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида»ги Конституциявий қонунни қабул қилди. Унда қонун чиқарувчи олий орган бўлмиш — икки палатали парламентнинг тузилиши, таркиби, фаолият юритиш асослари мустаҳкамланди. Олий Мажлиснинг Х сессиясида «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида» ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида»ги конституциявий қонунлар қабул қилинди. Улар Олий Мажлис палаталарининг мақомини, уларни шакллантириш тартибини, ваколатларини, ўзаро ҳамда бошқа ҳокимият органлари билан ҳамкорлик қилиш ҳуқуқий нормаларини белгилади.

Референдум натижалари асосида қабул қилинган ушбу учта қонун Конституцияга тегишли ўзгартишлар киритиш учун асос яратди. 24 апрелда Олий Мажлис «Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонунни қабул қилди. Ушбу қонун билан Конституцияга киритилган ўзгартишлар асосан Олий Мажлис, унинг палаталарининг мақоми ва ваколатларини, мамлакат Президенти ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ваколатларини, шунингдек, маҳаллий давлат ҳокимияти ҳамда сайлов тизими асосларини белгилаб берадиган қоида ва моддаларга тегишлидир. Бундан ташқари, Конституциянинг суд ҳокимиятига тегишли бўлган айрим моддаларига ҳам ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди. Улар суд тизимини ихтисослаштириш ва такомиллаштириш жараёнини кенгайтириш, судларнинг вазифаларини янада аниқроқ белгилаб, уларнинг амалда мустақиллигини ишончли кафолатлашни таъминлашга каратилганлигини алоҳида таъкидлаш керак.

Жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида икки палатали парламент фаолият кўрсатиб келмоқда. АҚШ, Россия Федерацияси, Буюк Британия, Германия Федератив Республикаси ва бошқа давлатлар шулар жумласидан. Бундай парламентда демократия ва фикрлар хилма-хиллиги кўпроқ ўз ифодасини топади, шу туфайли парламентнинг нуфузи янада ортади. Умуман, икки палатали парламент тизимига ўтиш мамлакатимиз давлат ҳокимиятининг барча тармоқларига ўзининг ижобий таъсирини ўтказади.

Конституция фуқаролар тинчлиги, миллий тотувлик, шахс эркинлиги ва сайлов эркинлигига, барқарор сиёсий вазиятга эришиб келаётганлигимизнинг пойдевори сифатида хизмат қилиб келмоқда. У мамлакатимизда хавфсизлик ва барқарорликни, давлатимизнинг ҳудудий яхлитлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини, барчамизнинг тинчлигимиз ва юртимиз осойишталигини таъминлашда асосий омил бўлмоқда. Шундай экан, уни билиш, чуқур идрок этиш, унга амал қилиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси Конституциямиз қонун олдида ҳамманинг тенглигини таъминлаган ҳолда ҳар бир инсон ўз фикрини эмин-эркин ифода қилишида, ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб этишида, бурч ва масъулиятини бажаришида бамисоли қалқон бўлиб хизмат қилишини билиши даркор.

Бу борада муайян ишлар амалга оширилмоқда. Бугунги кунда болалар боғчасидан бошлабоқ Конституцияни ўрганиш ташкил этилган. Мактаб ўқувчилари, талабалар учун махсус дарсликлар тайёрланган. Конституциямизнинг маъно-мазмунини, халқимиз ҳаётидаги ўрнини нафақат ўсиб келаётган авлод, балки ҳар бир ўзбекистонлик англаб етиши зарур. Чунки у маънавий-маданий эҳтиёжларни, ватанпарварлик туйғуларини, таъбир жоиз бўлса, халқнинг виждони ва диёнатини ўзида мужассамлантирган бўлиб, биз учун муқаддасдир.

Олий мақсад — адолатли демократик давлат қуришга жазм қилган эканмиз, аввало, ҳар биримиз ўз ҳуқуқ ва бурчларимизнинг мазмун-моҳиятини, қонунларнинг манфаатимизга хизмат қилишини чуқур англаб олишимиз, онгимизга сингдиришимиз ва ҳақ-ҳуқуқларимиздан фойдалана билишимиз керак. Ҳар бир киши инсон эркинликлари айни вақтда муайян бурч, масъулият ва мажбурият эканлигини ҳам чуқур ҳис қилмоғи зарур. Ҳуқуқий билимлар унинг учун ҳаётий зарурат эканлигини ҳам тушуниб етсин. Ана шундагина жамиятимизда ҳар бир одам ўзининг қадр-қимматини, бурч ва масъулиятини чуқурроқ ҳис эта бошлайди. Шу озод ва обод юртда яшаётганлигидан фахрланади, миллий ғурури ортади. Энг муҳими, ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши англаган инсонгина истиқлол берган энг улуғ ҳуқуқ — Ватан мустақиллигини ҳимоя қилишга, мустаҳкамлашга қодир бўлади.

Халқимиз ўзининг бутун тарихи давомида адолат, тенглик, аҳил қўшничилик ва инсонпарварлик ғояларига садоқатини намойиш этиб келган. Конституциямиз теран тарихий-ҳуқуқий тажрибаларимиздан келиб чиқади, бугунги кунимиз воқеликларини — бозор иқтисодиёти, сиёсий ҳурфикрлик, ижтимоий адолат, маънавиятда миллийлик ва умуминсонийликни акс эттиради, эртанги келажакка чорлайди.

У биз учун жуда азиз, уни ҳурмат қилиш ва асрамоқ лозим, унга лойиқ бўлиш керак. Чунки айнан Конституцияда Ватаннинг давлат суверенитети акс этади. У миллатнинг тилига давлат мақомини берган, давлатни халқ иродасига бўйсундиради, халқни ҳокимият манбаи сифатида эътироф этади, унда ижтимоий ҳаётда сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги кафолатланган, инсон ва унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати дахлсиз, олий қадрият деб ёзиб қўйилган.

Бўритош МУСТАФОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг Раиси
(ЎзА)

Шарҳловчи минбари

ТАРАҚҚИЁТГА ПОЙДЕВОР КЕРАК

Ўзбекистон ва Афғонистон халқлари тарихан қардошлик ва яхши қўшничилик анъаналари билан боғланган. Бизнинг ўтмишимизда яқинлик, тақдиримизда ўхшашлик, қадриятларимизда уйғунлик бор. Шунинг учун ҳам кейинги чорак аср мобайнида қўшнимиз уйида юз берган воқеа-ҳодисаларга бефарқ ва беэътибор бўлолмадик. Оғир дамларда бизни ҳеч қачон жафокаш афғон халқига ҳамдардлик ҳиссиётлари тарк этмади. Бу муқаддас заминда барқарор тинчлик ўрнатилишини яратгандан тиладик.

Мана, бу мамлакатда уруш тинганига ҳам бир йилдан ошди. Онда-сонда содир этилаётган қуролланган кичик гуруҳларнинг хуружларини ҳамда гиёҳванд моддалар етиштиришдаги нохуш вазиятни эътиборга олмаганда ҳозир мамлакат дахлсизлигига таҳдид қиладиган жиддий хавф йўқ. Мамлакатдаги вазиятни халқаро кучлар назорат қилиб турибди. Асосан АҚШ ва Германия ҳарбийлари ҳамда мутахассисларидан иборат бу кучлар нафақат тинчлик ва хавфсизликни таъминлашда, балки ижтимоий-сиёсий ҳаётни ва иқтисодий аҳволни изга солишда ҳам фаоллик кўрсатяпти. Шубҳасиз, бундай вазият мамлакатда қайта тиклаш ва бунёдкорлик ишларини амалга ошириш учун қулай имкониятлар яратяпти. Бу Афғонистоннинг келажаги, афғон халқининг эртанги куни ва ҳаёти билан боғлиқ муҳим ҳолат.

Кейинги пайтларда хориж оммавий ахборот воситаларида Афғонистондаги қайта тиклаш ва бунёдкорлик ишлари ҳақида кўплаб хабарлар, мақолалар, маълумотлар пайдо бўла бошлади. Кузатувчилар ва шарҳловчилар юз бераётган ўзгаришларга ўз муносабатларини билдиришмоқда. Узоқ давом этган фуқаролар уруши оқибатида вайрон бўлган иқтисодиётни қайта тиклашнинг лойиҳалари пайдо бўлди. Бу лойиҳаларнинг муаллифлари мамлакатда бундан буён уруш олови яна аланга олмаслигига ишонганлари ҳолда йирик иншоотлар қуришни режалаштирмоқдалар. Темир йўл қуриш, газ ўтказувчи магистрал қувурлар ётқизиш, темир ва мис конларини ишга тушириш, мамлакат ҳудудидаги бошқа табиий бойликлар бор жойларни аниқлаш, йўллар ва

1

кўприклар қуриш каби улуғвор ишлар шулар жумласидандир. Шубҳасиз, бундай лойиҳаларни амалга ошириш Афғонистоннинг иқтисодиётини тиклаш билан бирга, унинг Марказий Осиёдаги қўшни давлатлар билан алоқаларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Шу ўринда бир гап: Ўзбекистон қўшни сифатида ҳеч қачон Афғонистондан ўз ёрдамини аямаган. Ҳатто мамлакат фуқаролар уруши исканжасида қолганида ҳам электр энергияси таъминоти бўйича, қурилиш материаллари ҳамда инсонпарварлик юкларини етказиб беришда кўмак бериб турди. Кейинги бир йилда эса бу ёрдам, айниқса, бунёдкорлик ва қайта тиклаш ишларида кенг тус олиб, унинг кўлами мунтазам равишда кенгайиб борди. Ҳозир Ўзбекистон Афғонистоннинг шимолида нафақат йўллар ва кўприклар қурмоқда, балки бошқа катта лойиҳаларни амалга ошириш режаларини ҳам тузмоқда. Шулардан бири темир йўл қурилишидир. Агар Мозори Шарифгача темир йўл қурилса, бу йўл мамлакат иқтисодиётининг асосий қон томири бўлиб қолади. Эътиборли жиҳати шундаки, афғон биродарлари йўллар ва кўприклар қуришда қатнашаётган ўзбек мутахассисларининг ишларига юқори баҳо бермоқдалар.

Афғонистоннинг келажаги учун катта лойиҳалар керак, албатта. Бироқ бугунги кунда аҳолининг яшаш ва меҳнат қилиш шароити билан боғлиқ муаммолар кўндаланг бўлиб турибди. Салкам чорак аср давом этган уруш оқибатида вайрон бўлган мамлакатда тирикчилик ўтказиш осон эмас. Бунинг устига қўшни Покистон ва Эрондан миллионлаб афғонлар ўз ватанларига қайтмоқдалар. Уларни қабул қилиб олиш, жойлаштириш ва боқиш жуда мушкул иш. Нафақат шаҳарларда, балки қишлоқларда ҳам аҳвол яхши эмас. Энг ёмони, деҳқончилик тармоғи кўкнори экишдан қутула олмаяпти.

Мутахассисларнинг фикрича, Афғонистон иқтисодиётини қайта тиклаш ва ривожлантириш жараёни уч босқичда амалга оширилиши зарур. Дастлаб иқтисодиёти асосларини тиклаш талаб этилади. Бу борада аввало, одамларнинг ҳаётий эҳтиёжлари учун зарур бўлган шарт-шароитларни яратиш лозим. Сўзсиз, бу кенг кўламли вазифа. Яъни, биринчи навбатда уй-жойлар қуриш, коммунал хизматни ва электр энергияси таъминотини йўлга қўйиш, ижтимоий таъминотнинг аниқ тизимини яратиш, иложи борича мактаблар ва шифохоналар қуришга эътиборни кучайириш зарур бўлади. Бу вазифаларни бажаришга эса қурилиш тармоғини шакллантирмасдан, ҳамда қурилиш материаллари саноатини ривожлантирмасдан туриб эришиб бўлмайди. Шундагина вайрон бўлган шаҳар ва қишлоқларни қайта тиклаш, сарсон бўлган аҳолини уй-жой ва иш билан таъминлаш, издан чиққан ҳаётни бир маромга солиб юбориш мумкин бўлади.

Маълумки, инсонни ер боқади. Шунинг учун ер ҳамиша деҳқоннинг назоратида бўлиши керак. Кўп йиллик уруш афғон ерларига катта зарар етказди. Яъни, унумдор ерлардан ўзбошимчалик билан пала-партиш фойдаланилди, ирригация иншоотлари ҳамда техника воситалари талон-торож қилинди, агротехнология

2

қоидалари бузилди. Оқибатда мамлакатда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши издан чиқди. Қашшоқликнинг асосий сабабларидан бири шу. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши қайта тикланмас экан, иқтисодиётнинг асосларини яратиш жуда қийин кечади.

Албатта, электр энергиясиз иқтисодиётни тиклаб бўлмайди. Ҳозир қўшни давлатлардан, хусусан, Ўзбекистондан олинаётган электр энергиясининг аҳамияти катта. Бироқ, Афғонистоннинг ўз энергия тизими яратилгани маъқул. Бу иқтисодиётни ривожлантириш асосларидан бири. Шунинг учун ҳам дастлабки пайтларда кам қувватли бўлсада янги электр станциялар ҳамда электр узатиш тармоқлари қуриш мақсадга мувофиқдир. Демак, энергетика тизимини вужудга келтириш, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, турар-жойлар қуриш ва коммунал хизматни қайта тиклаш ҳамда енгил саноатнинг асосларини яратиш билан мамлакат иқтисодиёти олдида турган биринчи галдаги масалалар ҳал этилиши мумкин.

Хориж оммавий ахборот воситаларидаги иқтисодиёт билан боғлиқ чиқишларда кўпроқ кузатувчиларнинг ҳамда мутахассисларнинг фикрларига урғу берилябти. Улар билан танишсангиз бир фикрнинг устуворлигига ишонч ҳосил қиласиз. Яъни, Афғонистон иқтисодиётини тиклаш учун, аввало, ўз кучига таяниши зарур. Мамлакат ўзининг ички имкониятларига, ер ости ва ер усти ресурсларига, бошқа куч ва имкониятларига таяниб иш кўрмас экан, мақсадига эришолмайди. Бунда асосий оғирлик давлат зиммасига тушади. Издан чиққан ички бозор эса жиддий ўзгаришларни амалга оширишга қодир эмас. Шунингдек, хорижлик инвесторлар мамлакат иқтисодиётини қайта тиклашнинг дастлабки босқичида фойда ололмасликларини яхши билишади. Демак, давлат ташкилотчи, таъминотчи, назоратчи вазифасини ўташи керак.

Мамлакат иқтисодиёти қишлоқ хўжалиги, енгил ва озиқ-овқат саноати билан чегараланиб қололмайди. Ер ости бойликлари заҳираси жиҳатидан унинг имкониятлари катта. Мамлакат ҳудудида мис, темир, олтин, газ ва бошқа ноёб металлар заҳиралари борлиги аниқланган. Бу яқин келажакда Афғонистонда қазиш ва қайта ишлаш саноатини йўлга қўйиб, қора ҳамда рангли металлургияни вужудга келтириш, шунингдек саноатнинг бошқа тармоқларини ривожлантириш имконини беради.

Афғонистон ўз келажагини саноатнинг қишлоқ хўжалиги билан биргаликда ривожланиши учун пойдевор яратишда ҳамда ички ва ташқи савдони юксалтиришда кўрар экан, ишончимиз комилки, ана шу мақсадга эришиш йўлида тараққий этган давлатлар билан бирга қўшни мамлакатлар билан ҳам яқиндан ҳамкорлик қилади. Айниқса, транспорт тармоғини тараққий эттиришда, темир йўллар ва автомобиль йўллари қуришда, қувурлар ётқизиш ва электр узатиш тармоқлари ўрнатишда, шаҳар ва қишлоқлар қиёфасини ўзгартиришда қўшнилар билан ҳамкорлик қилиш кутилган самарани бериши мумкин.

Бугун қўшнимиз Афғонистонга нафақат тинчлик, балки тўкинлик ва тараққиёт ҳам керак.

3

Иброҳим НОРМАТОВ,
сиёсий шарҳловчи.

Тафсилот

ГРУЗИЯ: ҚАЙТА ШАКЛЛАНИШ ЙЎЛИДА

ИТАР-ТАСС ахборот агентлигининг хабар беришича, Грузия президентлигига ўз номзодини кўрсатиб, республика Марказий сайлов комиссиясига ариза берганлар сони 5 тага етди. Улар: давлат хавфсизлиги хизмати раҳбари Игор Георгадзе, «Миллий ҳаракат» ва «Буржанадзе-демократлар» блокларидан ягона номзод — Михаил Саакашвили, «Давид қурувчи жамияти» раҳбари Роин Липартелиани, Грузия Адвокатлари уюшмасидан Картлос Гарибашвили ҳамда ҳуқуқшунос Георгий Корганашвилилардир. Улар орасида фақат Липартелиани ҳамда Гарибашвилиларнинггина бу борада тажрибаси бор. Яъни улар 1995 ва 2000 йилги президент сайловларида ўз номзодларини илгари суриб, иштирок этишган.

Кузатувчиларнинг фикрича, бу икки номзод худди аввалгидек кўп овоз ололмаслиги мумкин. Корганашвилининг ҳам имконияти шу даражада бўлиши эҳтимолдан ҳоли эмас.

Маълумки, 1999 йилги чақириқ бўйича сайланган депутатларнинг 25 ноябрь кунги навбатдан ташқари парламент йиғилишида муддатдан аввал ўтказиладиган президентлик сайлови 4 январга белгиланган эди.

Амалдаги қонунчиликка кўра, президентликка номзодлар кўрсатиш сайлов кунидан 40 кун аввал якунланиши лозим. Демак, бу муддат 26 ноябрга тўғри келади. Лекин, Марказий сайлов комиссияси ташкилий ишларни бу муддатгача бажаришга улгуролмади. Аслида улгуриб бўлмасди ҳам. Негаки, президент сайловини ўтказиш муддатини белгилаган Парламент йиғилиши атиги бир кун олдин бўлган эди. Шунинг учун Марказий сайлов комиссияси мамлакатнинг Сайлов кодексига тузатиш киритишга ва президентликка номзодлар кўрсатиш кунини яна бир неча кунга чўзишга асос бор дея ҳисоблайди. Бу масалани эса Парламент пайшанба кунги йиғилишида муҳокама этди.

Бундан ташқари парламент йиғилишида ҳукуматнинг бўшаб қолган ўринларига, яъни истеъфога чиққан вазирларнинг ўрнига номзодларни тасдиқлаш масаласи ҳам кўрилди. Шундай қилиб, ҳукумат раислигига, яъни давлат вазири лавозимига «Буржанадзе-демократлар» блокининг етакчиларидан бири Зураб Жвания тайинланди. Сиёсий кузатувчилар эса молия вазирлигига Зураб Ногаидели, ички ишлар вазирлигига Георгий Барамидзе ёки ИИВ вазифасини бажарувчи Рубен Асанидзе тайинланиши мумкинлигини аввалдан «башорат» қилмоқдалар. Шунингдек, президентлик сайловининг молиявий жиҳатларига ҳам эътибор қаратилди. Сайловни ўтказиш учун 5 миллион евро миқдорида маблағ керак экан. Бу борада эса АҚШ ва Европа Иттифоқи кўмак беришга тайёр эканлигини билдирди.

Дарвоқе, мамлакат Президенти вазифасини бажарувчи Нино Буржанадзе декабрь бошларида Маастрихтда бўлиб ўтадиган Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ташқи ишлар вазирларининг мажлисига боради. У ерда Буржанадзе АҚШ давлат котиби Колин Пауэлл билан учрашмоқчи ва «Интерфакс» берган хабарга кўра, кўмак борасида аниқ келишувларга эришмоқчи. Бундан ташқари, НАТО раҳбарияти билан ҳам учрашишни режалаб турибди.

Президентлик сайлови муваффақиятли ўтиши учун нима ёрдам керак бўлса ЕХҲТ барчасига тайёр эканлигини унинг амалдаги раиси, Нидерландия ташқи ишлар вазири Яап де Хооп Схеффер Гаагада ўтказилган матбуот анжуманида маълум қилди.

Михаил Саакашвили эса Россия билан боғлиқ масалаларга асосий эътиборни қаратмоқда. «Ҳозир бизнинг асосий вазифамиз Россия билан тил топишиш», деди у.

Дарҳақиқат, ҳокимият учун кураш олиб бораётган кучларнинг етакчилари дунё ҳамжамияти билан иложи борича тезроқ алоқага киришиб кетишга ҳаракат қилмоқда. Ўз ўрнида дунё ҳам республикага яхши кўз билан қарамоқда. Бунда қон тўкишларсиз ҳокимият алмашинувига эришилганлиги ҳам ўзига хос роль ўйнаганлигини инкор этиб бўлмайди. Зеро, инсоният учун қон тўкилишининг олдини олиш, тинчликни сақлаб қолиш асосий масаладир.

Алимқул СУЛТОН

XORIJDA

ДЎСТМУРОД ҚУЛМАТОВ

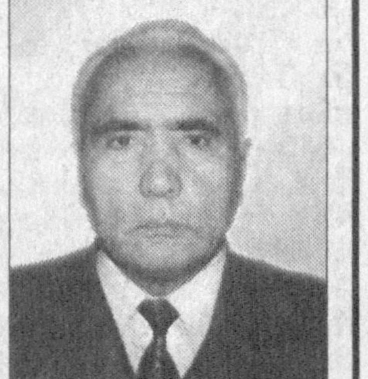

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Сирдарё вилоят кенгаши биринчи котиби Дўстмурод Қулматов тўсатдан вафот этди. Д.Қулматов 1940 йилда Зомин туманидаги Аччи қишлоғида туғилди. 1957 йилда Боёвутдаги 29-сонли ўрта мактабни битирди. 1963 йилда Хўжанд давлат педагогика институтини, 1983 йилда Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтини тугаллади.

Д.Қулматовнинг меҳнат фаолияти 1963 йилда Шаҳритуз туманидаги (Тожикистон) 10-ўрта мактабда ўқитувчиликдан бошланди. 1964-1968 йилларда Гулистон шаҳридаги 11-сонли ўрта мактабда ўқитувчи ва директор ўринбосари бўлиб ишлади. 1968-1974 йилларда Гулистон шаҳар ва Сирдарё вилоят раҳбарлик идораларида меҳнат қилди. Сўнг беш йил давомида Гулистон шаҳар халқ назорати қўмитаси раҳбари бўлди. 1979-1982 йилларда халқ депутатлари Гулистон шаҳар ижроия қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари вазифасида ишлади, шундан кейин ўн йил мобайнида вилоят уй-жой коммунал хўжалиги бошқармасига раҳбарлик қилди. У 1993 йили Сирдарё вилояти ҳудудий коммунал фойдаланиш бошқармасининг бошлиғи — вилоят ҳокимининг ўринбосари этиб тайинланди.

Д.Қулматов 1998 йилдан эътиборан Ўзбекистон Халқ демократик партияси Сирдарё вилоят кенгаши биринчи котиби лавозимида ишлади.

Дўстмурод Қулматов қайси вазифада бўлмасин, ҳалол-поклиги, фидойи меҳнати, самимийлиги ва камтарлиги туфайли элда, партиямизда ҳурмат-эътибор қозонди.

У Ўзбекистон Республикасида коммунал, маиший ва савдо соҳасида хизмат кўрсатган ходим фахрий унвонига сазовор бўлган эди.

Сафдошимиз хотираси уни билганлар ёдида ҳамиша сақланади.

Ўзбекистон ХДП МК
Сиёсий ижроия қўмитаси

«ЎЗБЕКИСТОН ТАТАРЛАРИ» ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ

Татаристон Республикаси пойтахти Қозон шаҳри ўзининг минг йиллигини нишонлади. Шу сана муносабати билан Ўзбекистонда ҳам қатор маданий тадбирлар амалга оширилди.

«Ўзбекистон татарлари» деб номланган энциклопедиянинг чоп этилиши ушбу тарихий санага бағишланган йирик нашрлардан бири бўлади. Мазкур қомусий китоб «Ўзбекистон — умумий уйимиз» шиори остида босмага тайёрланмоқда.

Ўзбек диёрининг аҳил оиласида яшаб, елкадош бўлиб келаётган татар биродарлар ўтмиши ва бугунги куни ҳақида ҳикоя қилувчи бу энциклопедия иқтисодиёт, фан, маданият, спорт каби соҳаларга оид мақолаларни ўз ичига олади. Эллик бўлимдан иборат ушбу нашрни босмага тайёрлашда «Ўзбекистон Миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти, Татаристоннинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ва Тошкентдаги татар маданият-маърифат маркази билан ҳамкорликда иш олиб бормоқда.

Энциклопедияни татар, рус ва инглиз тилларида чоп этиш кўзда тутилган.

Акбар АЛИЕВ

«ЖЕНЕВА БИТИМИ»НИ ИМЗОЛАШГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРМОҚДА

Фаластин ва Исроил Яқин Шарқда тинчлик ва барқарорликка эришиш борасидаги норасмий режасини, яъни «Женева битими»ни Женевада имзолашга тайёргарлик кўрмоқда. Фаластин автономиясининг расмий вакили Хайит Ал-Ўмар мазкур масалага бағишлаб ўтказилган матбуот анжуманида бу ҳақда журналистларга маълум қилди. «Бу шунчаки тадбир эмас, балки икки томонни элакдан ўтказадиган синовдир», деди у.

Ушбу масала ташаббускорлари Исроил «сўллари»нинг вакили Йоси Бейлин ва Фаластиннинг собиқ вазири Ёсир Абд Раббадир.

«Женева битими»га кўра, 1967 йили Исроил томонидан эгаллаб олинган барча ҳудудлар, шу жумладан, Қуддуснинг шарқий қисми ҳам Фаластинга қайтарилиши лозим. Бироқ, фаластин қочоқларининг Исроилга қайтиш борасидаги ҳуқуқларининг авалгидек қолаётганлиги бу масалага ҳалақит беради.

«Женева битими» Исроил бош вазири Ариэл Шарон томонидан қаттиқ танқид остига олинди. «Йўл харитаси»дан бошқа бирор-бир режани расмий Исроил тан олмаслигини билдирди.

Лекин, АҚШ «Женева битими»ни қўллаб-қувватламоқда. Бу ҳақда давлат котиби Колин Пауэлл маълум қилди. Россия ҳам мазкур ҳужжат «Йўл харитаси»га ҳалақит бермаслигини таъкидлади. Ўз навбатида Швейцария ҳам мазкур масалани қўллаб-қувватлашини ва ҳатто молиявий кўмак беришга тайёр эканлигини билдирди.

Вазиятни ўз пайтида баҳолай олган Исроил раҳбарияти эса айрим ҳудудий ён босишларга рози бўлишини маълум қилди, фақат Фаластин ҳукумати террорчи ташкилотларга қарши кураш олиб боришга кафолат берса. Бу ҳақда Ариэл Шарон журналистларга ахборот берди. Лекин, — дейилади «Новости» агентлиги хабарида, — Иудея ва Самария чегараларида «муҳофаза девори» қурилиши тезлаштирилишини қистириб ўтди.

Қисқаси, «Женева битими»ни имзолаш шу йилнинг 1 декабрига белгиланди. Унда Исроил ва Фаластин томонидан 200 нафардан делегация қатнашиши кутилмоқда.

ҲАРБИЙ КОНТИНГЕНТ ҚИСҚАРТИРИЛАДИ

1-2 декабрь кунлари Брюсселда бўлиб ўтадиган НАТО йиғинида унга аъзо давлатларнинг мудофаа вазирлари Боснияда НАТО кучларини 50 фоизга қисқартириш борасида қарор қабул қилиши кутилмоқда, дея хабар беради «Суар» газетаси.

Шундай қилиб, келгуси йили Босниядаги тинчлик миссияси Европа Иттифоқи назорати остида бўлади.

НАТО кучлари 1995 йил декабрдан эътиборан Боснияда фаолиятини бошлаган. Бугунги кунда 12 минг ҳарбий бор.

ОРОЛ НОМИНИ ЎЗГАРТИРИШ УЧУН

Хитой мутлақо қарши бўлишига қарамай Тайбэй парламенти кўпчилик овоз билан орол номи ва Конституциясини ўзгартириш ҳақида референдум ўтказиш масаласини маъқуллади. Бундай қарор учун 114 нафар депутатдан 96 нафари овоз берди.

Аммо, расмий Пекин агар Тайбэй ўз қароридан қайтмаса, унга нисбатан «кучли жавоб» тайёрланиши ҳақида баёнот берди, дейилади Reuters ахборотида.

Финляндия бозорлари...

ГАЗЕТАЛАР ЧОП ЭТИЛИШИ ТЎХТАТИЛДИ

Хитойда чоп этилаётган партия ва ҳукумат газеталаридан 673 тасининг нашри тўхтатилди.

Сабаб: «Синьхуа» агентлигининг хабар беришича, оммавий ахборот воситаларининг давлат нашрлари фаолиятини қайта ташкил этишдир.

Нашрлар фаолиятини қайта ташкил этишдан кўзланган асосий мақсад деҳқонларни ҳукумат ва партия газеталарига обуна бўлиш мажбуриятидан халос этиш.

Шу кунларда Хитойда 1452 та нашр фаолият кўрсатмоқда.

Чоп этиш тўхтатилган 673 та нашрдан 87 таси эндиликда текинга тарқатилади. Бундан ташқари ишсиз қолган журналистларни иш билан таъминлаш ва оддий фуқаролар орасида обуна ташкил этилмаслигини назорат қилиш Хитой Коммунистик партияси Марказий Қўмитаси ва Сиёсий бюроси томонидан ўз-ўзини бошқариш маҳаллий ҳокимият идоралари зиммасига топширилди.

ҚЎШИНЛАР АЛМАШТИРИЛАДИ

CNN телеканали сайтида берилган ахборотда айтилишича, Пентагон Ироқ ва Афғонистондаги ҳарбий контингентини алмаштириш ва ўрнини тўлдириш режасини ишлаб чиққан. Аввалги пайшанба куни захирадагиларга қўшимча яна 8 минг фуқарога чақирув қоғози жўнатилган.

АҚШ армияси, миллий гвардиянинг ҳарбий ҳаво кучлари, денгиз пиёдалари ҳамда ҳарбий денгиз кучларининг захирадаги чиқирилувчилари Ироққа жўнатилади. Улардан 700 нафари эса Афғонистондаги АҚШ ҳарбий контингенти таркибига бориб қўшилади.

Бундан ташқари Ироқдаги бошқа хорижий давлатлар ҳарбий контингенти таркибини тўлдириш учун яна 3 минг кишилик 3 та батальон Ироққа жўнатилади.

Шундай қилиб, бу сафар Ироққа ҳаммаси бўлиб 17 минг ҳарбий йўл олади. Мазкур кампания Америка контингентини алмаштириш режасига кўра амалга оширилади. АҚШ Мудофаа вазирлиги мазкур жараённи амалга ошириш баробарида Ироқдаги 130 минг кишилик контингентни 105 мингача қисқартиришни ҳам кўзлаб турибди.

«ОАО «ASBOBSOZ»

извещает акционеров о проведении 29.12.2003 г. в 15.00 внеочередного общего собрания акционеров по адресу: г. Ташкент, ул. О.Закирова, 49.

Реестр акционеров будет закрыт 22.12.2003 г.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Увеличение уставного фонда ОАО «ASBOBSOZ» в соответствии с Постановлением КМ Руз от 19.04.2003 г. №189 «О мерах по совершенствованию корпоративного управления приватизированными предприятиями».

2. Внесение изменений в Устав ОАО «ASBOBSOZ» и проспект эмиссии.

3. Внесение изменений в Положения о Наблюдательном совете и Ревизионной комиссии.

4. Переизбрание Наблюдательного совета ОАО «ASBOBSOZ».

5. Переизбрание ревизионной комиссии ОАО «ASBOBSOZ».

Биз билган ва билмаган тарих

ШОИРНИНГ ОЗОДЛИК ОРЗУЛАРИ

ЧЎЛПОННИНГ «РОСТА» ГАЗЕТАСИДАГИ ФАОЛИЯТИ, УНДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ШЕЪРЛАРИ ҲАҚИДА

...1946 йиллар. Ўрта Осиё давлат университети — ҳозирги Ўзбекистон Миллий университетининг ўзбек филологияси факультетидаги таҳсил давомида домлаларимиз миллат фидойиларининг «РосТА» газетасида босилган шеърларини шоирона завқ билан ёддан ўқиганлари ҳали-ҳали кўз олдимдан кетмайди. Умуман, ўзбек тилидаги илк нашрлар ичида ушбу газета тало-тўп замонларда Фитрат, Чўлпон каби маърифатпарварларнинг миллатни уйғоқликка чақирувчи чиқишлари билан эътиборга тушган эди. Биз талабалар, гарчи бу газетани ўқимаган бўлсак-да, ундаги халқ зиёлиларининг озодликни қўмсаб изтироб ва умидбахш туйғулар ила ёзган қатор шеърлари, мақолалари мазмунини ёддан билардик.

Бу энди ярим асрнинг нариёғидаги гаплар. Ундан бери халқимизнинг қанчалаб асл фарзандларининг хотираси мустабид тузум таъқибига учраб, гоҳ у, гоҳ бу тарзда талқин қилинди. Фақатгина XX асрнинг охирларига келиб мамлакат узра эса бошлаган ҳуррият шабадалари ўтмишнинг бу кирдикорларига барҳам берди. Тарих тикланди, халқ ўзининг чин фарзандлари тақдирини англади.

Тасодифни қарангки, яқинда Халқ таълими вазирлигига қарашли Республика педагогика илмий кутубхонасида кўп йиллардан бери қўлга олинмаган араб алифбосидаги «РосТА» газетасини кўриб қолдим. Ўзбек тилида, қоғознинг фақат бир томонига босилган газета 1921 йилнинг 1-сонидан 221-сонигача бир муқовага тўпланган эди.

Туркистонда октябрь тўнтаришидан сўнг ўзбек тилида нашр қилинган илк газеталардан бири «РосТА» (ушбу газетанинг номи «РусТО» тарзида ҳам ишлатилади) эди. «РосТА» газетаси мамлакат ижтимоий ҳаётига фаол аралашиб турадиган матбуот органи сифатида саҳифаларида турли мақолалар эълон қилиб борган. «РосТА»нинг мен ўрганиб чиққан 1921 йилги сонлари Тошкент вилоятининг «Турон» кутубхонасига тегишли бўлиб, 1926 йилда муқоваланган, кейинчалик мазкур бир йиллик тўплам Республика педагогика илмий кутубхонасига ўтказилган.

Газетанинг илк сонларида босилган хабарларга кўра, ўша йил, яъни 1921 йилнинг 2-5 январь кунлари Тошкентда бутун Туркистон ўзбекларининг «Тил ва имло қурултойи» ўтказилган. Газетада қурултойнинг иши юзасидан бериб борилган ахборот, қатнашчиларнинг қурултой ҳақидаги чиқишлари мазмунидан билиш мумкинки, матбуотнинг давр руҳига ҳамоҳанглиги ўзбек маърифатпарварларининг миллат ва юрт тақдирига қайғуришида акс этади.

Шу ўринда Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпоннинг 1927 йил 5 октябрда ёзилган бир ҳужжатидан келтирилган қуйидаги кўчирма юқоридаги фикрни яна ҳам тўлдиради: *«...Октябрь тўнтаришининг авваларидан бери ишчи-деҳқонларнинг инқилобчи ҳукуматлари томонида бўлиб, маориф ва маданият соҳаларида қўлимдан келган қадар самимият билан ишлаб келганим маълумдир. ...Ўша вақтнинг энг сўл газетаси «РосТА»нинг бошида туриб ... хизмат қилғанман».*

Абдулҳамид Сулаймон ўғли Тошкентга келгач, бир муддат «РосТА»да ишлаган. Юқорида тилга олинган қурултойда у «Чиғатой гурунги» ва «РосТА» вакили сифатида иштирок этади. Мазкур йиғинда шоир Элбек (Машриқ Юнусов) ҳам қатнашган.

Ёш шоир Тошкентда ишлаган пайтида машҳур жадид зиёлиси Абдурауф Фитрат билан танишади, у билан мулоқотда бўлади. Абдулҳамид Сулаймон ўғлига «Чўлпон» (эрта тонгда осмоннинг шимоли-шарқ томонида кўринадиган ёруғ юлдуз) тахаллусини айнан Фитрат тавсия қилган. Бу сўз «порлоқ», «бахтиёр» маъноларини ҳам англатади.

«РосТА»нинг 1921 йил январь сонларида Чўлпоннинг бир неча шеърлари, турли воқеалар муносабати билан мақолалари эълон қилинган. Уларда шоир гоҳ маърифатпарвар зиёли, гоҳ публицист, гоҳ оддий халқ вакили сифатида эзилган, хўрланган одамларнинг дарди, изтироблари, ўй-ташвишларию озодлик туйғуларини қаламга олади.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг Озод Шарафиддинов бошчилигидаги заҳматкаш адабиётчилар ва синчков матншуносларимизнинг беқиёс хизматлари билан ҳақгўй инсон қаламига мансуб асарлар уч жилд қилиб (1-, 2-жилди нашрдан чиқди) кенг оммага тақдим қилинди. Хулоса тарзида айтадиган бўлсак, мазкур газета саҳифаларига муҳрланган тарих қатралари ўзбек халқининг улуғ фарзанди бўлган оташнафас шоирнинг ижодий фаолияти, ундан қолган мерос, қолаверса ўша давр кечмишларидан ҳикоя қилувчи муҳим манбадир.

Маълум бўлишича, тошкентлик ёш шоир Маҳмуд Ходиевга «Боту» тахаллусини ҳам Фитрат домла тавсия қилган экан.

Юқорида таъкидлаганимиздек, биз бу ўринда Чўлпоннинг бутун ижодий фаолиятига эмас, балки шоирнинг «РосТА»даги фаолияти, жумладан, унда эълон қилинган айрим шеърлари ҳақида тўхталмоқни ният қилгандик.

Маълумки, «РосТА» газетаси 1919 йил 26 декабрдан чиқа бошлаган. Чўлпон ўша йилнинг охирларидан то 1921 йилнинг бошларигача унга муҳаррирлик қилади. Ўтган асрнинг 20-йилларида юртимиз тақдирида кечган воқеалар биз тилга олган миллат фидойисини ҳам ўйлантирган, қайғуга солган. Энг муҳими, у ишлаган кезларда газета фақат расмий хабарлар билан чекланиб қолмасдан, мақола ва шеърлар ҳам бериб борилган.

Ўша давр матбуоти бугунга келиб вақт ва тарих нуқтаи назаридан қай тарзда баҳоланмасин, унда халқимиз, миллатимиз тақдири учун қайғурган, шу йўлда жонини фидо қилган уйғоқ қалб соҳибининг Ватанимиз озодлигини истаб чеккан дардлари акс этган.

Йўлдош АБДУЛЛАЕВ,
педагогика фанлари номзоди

***Суратда:** чапдан ўнгга Маҳмуд Ходиев — Боту, Шокир Сулаймон, Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон. Сурат «Маориф ва ўқитувчи» журналининг 1926 йилдаги сонидан олинган.*

Қуйида Чўлпоннинг «РосТА»да босилган «Ай қашшоқ!» ва «Ёш болалар» номли шеърлари илк маротаба матбуотда эълон қилинмоқда. Ушбу шеърлар «РосТА»нинг 1921 йил январь сонларида чоп этилган, ўша давр алифбоси ва имлосида (нутқ товушларининг йўғонлик-ингичкалик — сингармоник тамойилида) ёзилган бўлиб, улар ҳозирги имло қоидалари асосида берилди.

АЙ ҚАШШОҚ!..[1]

Тўрт ёқдан ёв билан ўралган йўқсул,
Ёвларни сомондай совурдинг,
Тинч турмуш, тинч ишга очиб йўл,
У йўлда бағрингни қовурдинг.

Кузатган армонларға
етмакка бел боғлаб,
Кўб оғир кунларда чидадинг,
Йўлингни мўлжаллаб
хўб билиб, хўб англаб,
Бошқаға алданиб кетмадинг.

Қон тўкиш кунлари тўхталди,
ай қашшоқ,
Қўлингда ўйнасун кетмон ва ўроқ!..[2]

ЧЎЛПОН, 1921 йил 8 январь

1. Шоир қашшоқ сўзини йўқсил, камбағал маъносида қўллаган.
2. «Кетмон ва ўроқ» деганда халқнинг тинч, осойишта меҳнатини орзу қилган.

ЁШ БОЛАЛАР

Ёвга боғлиқ қўлларимиз ешилди.
У қўлларни энди ишга соламиз.
Бу кун жуда ғайрат билан ишлагач,
Келгусини роҳат қарши оламиз!

Биз ишлаймиз!
— Биз чарчағоч кўмакка,
Ким етушар, муни яхши ўйлайлиқ;
Зўрлар учун ҳар нарсани берганда,
Кичикларни эсдан йироқ қўймайлиқ!

Чунки бизлар қариб, кучдан кетганда,
Ўрнимизға у кичиклар келурлар,
Биз уруниб қилолмағон ишларни
Биздан кейин шу кичиклар қилурлар.

Билингизким кичикларни яшатмоқ
Ёлғиз боғлар, боғчаларда мумкиндир;
Келгусининг турмушига уларни
Тайёрловчи боғчаларда ўюндир.

Ёш болалар — келгусининг дурлари,
Кичкиналар — тирикликнинг гуллари!

ЧЎЛПОН, 1921 йил 13 январь

(Таҳририят ушбу мақолани нашрга тайёрлашда яқиндан кўмак бергани учун филология фанлари номзоди, доцент Бойбўта ДЎСТҚОРАЕВга ўз миннатдорчилигини билдиради.)

1 декабрь — Жаҳон СПИДга қарши курашиш куни

СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ — БЕДАВО ДАРДДАН АСРАЙДИ

Бугунги кунда инсоният бошига кулфат ёғдираётган, ҳаётига жиддий хавф-хатар солаётган бало-қазолардан бири бу — СПИДдир. ЮНЭЙДС маълумотига қараганда, ҳозир дунёда 42 миллион одам ўзига ВИЧ инфекциясини юқтирган, 25 миллион бемор эса СПИД туфайли ҳаётдан кўз юмди. Ўйлаб кўринг, жаҳон бўйлаб 1 минутда 16 нафар, бир кунда 18 минг киши ВИЧ инфекциясини орттиряпти. Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти СПИДга қарши кескин кураш олиб бораяпти. Лекин «XX аср вабоси» янги асрда ҳам чекинмаяпти.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги республика «ОИТС — СПИД» маркази директори, профессор Мумтоз ҲАКИМОВ билан суҳбатимиз ана шу ҳақда.

— Мумтоз Мўминович, аввало бу касалликка кимлар кўпроқ чалинаётгани ва дунёдаги эпидемик аҳвол ҳақида қисқача тўхталсангиз.

— Асосан ёшлар, 15-30 ёшлилар кўпроқ ўзига ВИЧ инфекциясини юқтиряпти. Мана, сизга биргина факт. Саҳрои Кабирдаги аҳолининг 29 фоизи шу вирусни ўзига юқтирган, сўзсиз, бу фожиали аҳвол мамлакатнинг иқтисодиётига, тараққиётига салбий таъсир этади. Ҳозир бундай мамлакатлардаги пандемиянинг олдини олиш учун миллиардлаб доллар сарфланяпти, лекин бу самарасиз кетяпти. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ҳеч қайси халқ, миллат бу офатдан ўзини ҳимоя қилолмаяпти. Бизга қўшни, яъни Ҳамдўстлик давлатларида ҳам вазият оғир — Россияда 350 мингдан ортиқ одам ВИЧ инфекцияси билан оғриган, умумий касалланганлар сони 1 миллиондан ошиб кетган. Украина, Белорусия, Қозоғистон, Қирғизистонда ҳам аҳвол танг. Минг афсуски, бу бедаво дард бизнинг республикага ҳам кириб келмоқда.

Кўплаб оилалар, инсонлар яқинларининг бу хасталикка чалинганидан изтироб чекмоқда. Маълумки, Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти жорий йилни эса 1 декабрни «Жаҳон СПИДга қарши курашиш куни», «Дискриминация ва камситилишга қарши кураш йили», деб эълон қилган.

— Айтганингиздек, мамлакатимизда ҳам бу дардга чалинганлар бор. Умуман, бугунги кунда биздаги аҳвол қандай?

— Мамлакатимизда 3 минг одам ўзига ВИЧ инфекциясини юқтирганлиги аниқланган, уларнинг 60 фоизи Тошкент шаҳрида, 30 фоизи вилоятларимизда қайд этилган. Асосан эркаклар бу касалликка чалинган. Юртимизда истиқомат қилаётган 60 нафар ажнабийда ҳам бу касаллик аниқланиб, қонунга кўра мамлакатдан чиқариб юборилган. Аввало, баъзи иродаси бўш, бангилар бу касалликка чалиняпти, чунки беморларнинг 60 фоизи томиридан героин қабул қилувчи, «игнага ўтирган» гиёҳвандлардир. Ташвишланарлиси шундаки, 1998 йилда 25 нафар, 1999 йилда 154, 2000 йилда 549, 2001 йилда 981 киши касалликка чалинган бўлса, 2002 йилда эса бундайлар сони 1714 нафарга етди. Эпидемик таҳлилда аниқланишича, ўзига ВИЧ инфекциясини юқтирганларнинг 12 фоизи зино туфайли шундай аҳволга тушганлар. Кези келганда шуни айтишимиз керакки, бундай носоғлом турмуш тарзи, носоғлом жинсий ҳаёт туфайли одам ўзига яна 27 хил юқумли касалликни юқтириши мумкинлигини унутмаслик лозим.

— Одатда, бизда баъзи касалликларни бемор бошқалардан сир тутади, ор қилади, бу ҳам бизнинг менталитетимизга хос ҳолат. Айтинг-чи, беморнинг ва яқинларининг шахсиятига путур етказмаслик учун нима қилинади?

— Ҳеч кимга сир эмас, ҳозирча у бедаво, шу сабабдан ҳар бир фуқаро ўзида жисмонан ёки руҳан бирор ўзгариш сезса, соғлиғидан шубҳаланса, зудлик билан шифокор ҳузурига бориши, текширишдан ўтиши керак. Барча вилоятларимизда марказимизнинг бўлимлари ишлаб турибди. Мурожаат қилганларнинг шахси қаттиқ сир тутилади, анализ учун қон топширгач, уларга тартиб рақами айнан, айтайлик, «30-рақамли касал» деб қайд қилинади, паспорт ёки бирор ҳужжат сўралмайди. Анализнинг жавобини олиш учун беморлар қўнғироқ қилиши мумкин, агар унинг организмида вирус бўлса, яна қайта текширишга келиши сўралади. Сўнгра руҳшунос шифокор суҳбат ўтказади ва муолажа бошланади, тиббий хизмат бепул.

Такрор айтаман, наинки беморнинг шахси сир тутилади, балки бутун дунёда шундай беморларнинг манфаатини кўзлаб бу йилни «Дискриминация ва камситилишга қарши кураш йили» деб қабул қилинишининг боиси шу, беморларнинг ҳақ-ҳуқуқлари қонун билан ҳимояланган.

— Тиббиёт тинмай тараққий этиб боряпти. Барча бу дардга даъво излаяпти, унинг олдини олиш учун чора-тадбир кўришяпти. Шу борадаги охирги янгиликларга тўхталсангиз.

— Дунё тиббиётчилари касалликнинг олдини олиш учун вакциналар, янги даволовчи препаратлар яратяпти. Масалан, тирик, ўлик, химик, рекомбинат, кандидат каби вакциналар тайёрланган. Лекин вируснинг ниҳоятда вирулентлиги, яъни ўзгарувчанлиги ва одам организмида чақирадиган мураккаб патологик жараёни бу вакциналарни қўллашга имконият бермаяпти. Чунки, вирус бемордан соғ одамга юқиш жараёнида тез кўпаяди ва юқори верулентлик ҳолатига ўтади ҳамда янги мутантлар пайдо қилади. Яқинда Парижда халқаро конференцияда қатнашдим. Анжуманда япониялик олим СПИДга қарши ДНК-вакцина ишлаб чиқарилаётганини маълум қилди. Лекин бу вакцинани яқин 10 йил ичида қўллаш имкони йўқ. Ҳозирда вирусга қарши АЗТ, Зидовуттин, Ретровир, Никовир, циклоферон, фосфозит каби дори-дармонлар ишлаб чиқилган. Бу дори-дармонларни бир йил беморга бериш учун 10 минг доллар ҳаражат қилинади.

— Республикамизда ВИЧ/СПИД касаллигининг олдини олиш учун қандай профилактик чора-тадбирлар қўлланилмоқда?

— Бугунги кунда республикамизда СПИД профилактикаси масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилган. 1999 йил 19 августда республикамизда ВИЧ/СПИД касаллигининг олдини олиш бўйича қонун қабул қилинган. Бу қонун асосида аҳоли орасида тушунтириш ишлари олиб бориш, конфеденциал текширувни амалга ошириш, қон ва қон препаратлари устидан назорат, эпидемик мониторинг билан шуғулланиш, беморларга текин тиббий ёрдам кўрсатиш, уларни ижтимоий ҳимоялаш, илмий ишлар билан шуғулланиш ва чет эллик беморларни мамлакатдан чиқариб юбориш кўрсатилган. Шуни айтиш зарурки, СПИД муаммоси фақат тиббиёт муаммоси эмас, бу ижтимоий, ахлоқий, диний ва наркобизнес билан боғлиқ муаммодир. Мана шуни ҳисобга олиб ҳукумат томонидан 2002 йил июль ойида СПИД профилактикаси бўйича «Миллий дастур» қабул қилинди ва етарли миқдорда маблағ ажратилди.

2003 йил 26 майда Вазирлар Маҳкамаси ВИЧ/СПИД хасталигининг олдини олиш учун 2003-2006 йилларга мўлжалланган стратегик дастур қабул қилди ва республикамизда фавқулодда эпидемияга қарши курашиш комиссияси таркибида ВИЧ/СПИД тарқалишининг олдини олиш стратегик дастурини мувофиқлаштирувчи комиссия тузилди, Бош вазир ўринбосари ушбу комиссияга раис қилиб тайинланди. Комиссия таркибига Соғлиқни сақлаш, Адлия, Ички ишлар, Молия, Олий ва ўрта махсус таълими, Халқ таълими вазирликлари киритилган. Бугунги кунда ҳар бир вазирлик ва вилоятлар ҳокимликлари ўзларининг стратегик дастурларини ишлаб чиқдилар ва шу асосда профилактик чора-тадбирларни олиб бормоқдалар.

Марказимиз БМТ, Жаҳон банки, ЮНЭЙДС, Сорос, Мултисекторал лойиҳа, чет эл ваколатхоналари, СиДиСи, PSL, Япониянинг Жайка ташкилотлари билан яқиндан алоқа ўрнатган. Бундан ташқари Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти миллий кенгаши, Ўзбекистон мусулмонлари идораси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати билан ҳамкорлик қиламиз.

Шу ўринда бир гапни алоҳида айтмоқчиман, бу касалликнинг ҳозирча бедаволиги ҳаммага аён. Энг муҳим вазифа — унинг олдини олиш. Ҳар кимнинг соғлиғи ўз қўлида. Ўзини асраганни худо ҳам асрайди.

Суҳбатдош: Саида САЙХУН

Ҳикматли сўзлар маъноси

КЕТАРГА КЕЛСА — ЭЛ ЁМОН, КЎЧАРГА КЕЛСА — ЕР ЁМОН

Бу мақолни ўз киндик қони тўкилган ерни, она-тупроғини, ўз эл-юртини, Ватанини ёқтирмай, нонкўрлик, ношукурлик қилиб, ўзга элларга ва ерларга кетиб қолувчи, оқибат-натижада ватангадолик балосига йўлиқувчи ватанфурушларга қарата киноя тарзида айтганлар.

КИШИ ҚАНДАЙ БЎЛСА, ИШИ ШУНДАЙ

«Киши яхши тарбия топган, устоз кўрган, ўқиган, ўрганган, нозик дид, нозик таъб бўлса, унинг юриш-туриши, гап-сўзи, қиладиган ишлари ҳам шунга яраша яхши, ёқимли, кўркам ва умуман, ижобий бўлади. Бунинг аксича, бетаълим, бетаъсир, бетамиз, бефаросат, бефарқ, бефаҳм, беғам, беҳунар, беўқув одамнинг иши, гап-сўзи, хатти-ҳаракати ёқимсиз, беўхшов, сифатсиз ва умуман, салбий бўлади», дейилмоқчи.

Интер-спорт

Бекхэмга юксак мукофот

Англия қироличаси Елизавета II мамлакат футбол миллий терма жамоасининг сардори Дэвид Бекхэмга Буюк Британиянинг юксак мукофоти — Британия Империяси орденини топширди. Ҳозир Мадриднинг «Реал» клубида тўп сураётган бу ярим ҳимоячи бундай мукофотни ўзининг футбол ҳаётида қўлга киритган барча унвонларидан юқори деб баҳоламоқда. Мукофотлаш маросимига Бекхэм сарой айёнларига хос кийиниб келди. Унга ҳамроҳлик қилган хотини Виктория ҳам қора кўйлакда, бошига товус патли шляпа кийиб олган эди.

Шунингдек, Дэвид бу маросимга ўзининг бувисию ва бобосини ҳам таклиф қилганди. «Бундай бахтиёр дамларни сира унутолмасам керак, — дейди Бекхэм, — қиролича қўлидан юксак мукофотни олиш катта шараф». Бу тадбир чемпионлар лигаси учун ўтказилган «Реал» — «Марсел» учрашувида Европа кубоклари тарихида дарвозага киритган 600-тўпидан кейин юз бергани ҳам диққатга сазовор. Бекхэм «Манчестер Юнайтед» клубининг 6 марта Англия чемпиони бўлиши, 2 марта мамлакат кубогини қўлга киритиши, 1999 йили чемпионлар лигаси ғолиби бўлишига муносиб ҳисса қўшган.

Кимошди савдолари агентлиги ва республика кўчмас мулк биржасининг Тошкент шаҳар филиали кимошди ва танлов савдоларини ўтказади

2003 йил 5,12,19,26 декабрь кунлари кимошди савдоларига қуйидагилар қўйилади:

Тошкент шаҳар, Сирғали тумани, лойиҳадаги Г-64,0 м ва Г-38,0 м кўчаларида жойлашган, ҳар бирининг сатҳи 0,04 га бўлган 31 та ер майдони.

Ҳар бирининг бошланғич нархи — 640 000 сўм

Тошкент шаҳар, Сирғали тумани, «Қурувчи» мавзесида жойлашган, ҳар бирининг сатҳи 0,04 га бўлган 12 та ер майдони.

Ҳар бирининг бошланғич нархи — 1 648 000 сўм.

Тошкент шаҳар, Сирғали тумани, «Қурувчи» мавзесида жойлашган, сатҳи 0,02 га бўлган 1 та ер майдони.

Бошланғич нархи — 824 000 сўм.

Тошкент шаҳар, Сирғали тумани, 14Б мавзесида жойлашган, сатҳи 0,04 га бўлган 1 та ер майдони.

Бошланғич нархи — 640 000 сўм.

Тошкент шаҳар, Сирғали тумани, «Спутник» даҳасида жойлашган уй-жой бинолари орасидаги бўш ётган ва ёнган уйларнинг пойдеворлари эгаллаб турган, ҳар бирининг сатҳи 0,03 гектар бўлган қуйидаги ер майдонлари:

Спутник-1 мавзеси, 58- ва 61-уйлар орасидаги, Спутник-9 мавзеси, 11- ва 12-уйлар орасидаги, Спутник-9 мавзеси, 7- ва 8-уйлар орасидаги, Спутник-9 мавзеси, 31-уй ёнида, Спутник-9 мавзеси, 47-уй ёнида, Спутник-1 мавзеси, 60-уй, Спутник-2 мавзеси, 51-уй.

Ҳар бирининг бошланғич нархи — 714 000 сўм.

2003 йил 26 декабрь ҳамда 2004 йил 2,9 ва 16 январь кунлари кимошди савдосига қуйидаги объект қўйилади:

Тошкент шаҳар, Шайхонтоҳур тумани ҳокимиятига қарашли Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, Хизматчи кўчаси, 96-уйда жойлашган «Капитал қурилиш бўлими».

Бошланғич нархи — 689 110 сўм ёки 707,5 АҚШ доллари.

2003 йил 5,12,19,26 декабрь кунлари танлов савдоларига қуйидаги объектлар қўйилади:

Тошкент шаҳри, Ҳамза тумани, М.Ашрафий 2-тор кўчаси, 4-уйда жойлашган «МУЗҚАЙМОҚ» давлат унитар корхонаси мулкий мажмуаси.

Бошланғич нархи — 70 886 000 сўм.

Танлов шартлари:

1. Замонавий халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарувчи корхонани ташкил этиш.
2. Қайта ташкил этилган корхонани замонавий ускуналар билан жиҳозлаш.
3. Корхонанинг мавжуд кредиторлик қарзларини тўлаш муддатлари.
4. Бино ва иншоотларни қайта таъмирлаш ва жиҳозлашга сарфланадиган сармоялар ҳажми.
5. Корхонани ёнғин хавфсизлиги ва санитария талабларига жавоб берадиган ҳолда сақлаш ҳамда унга бириктирилган ҳудудда ободонлаштириш ишларини олиб бориш.
6. Сотиб олиш нархи ва тўлов муддатлари бўйича таклифлар.

Ҳамда Мирзо Улуғбек тумани халқ таълими бўлимига қарашли Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Қаландар кўчаси, 14-уйда жойлашган 60-сонли болалар боғчаси қўйилади.

Бошланғич нархи — 30 247 100 сўм ва 36 884 АҚШ доллари.

Танлов шартлари

1. Мактабгача ва бошланғич мактаб ёшидаги болаларни тарбиялаш ва ўқитишни ривожлантиришга йўналтирилган муассасани ташкил этиш.
2. Белгиланган фаолият соҳасини камида 5 йил мобайнида сақлаб қолиш.
3. Боғча биносини ва иншоотларни қисқа муддатларда замонавий меъёр ва андозаларга жавоб берадиган ҳолда қайта қуриш ва таъмирлаш.
4. Қайта ташкил этилган мактабгача болалар муассасини замонавий талаблар асосида жиҳозлаш.
5. Боғча биносини ва иншоотларни қайта таъмирлаш ва жиҳозлашга сарфланадиган сармоялар ҳажми.
6. Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва меъёрий ҳужжатларига асосан болалар билан ишлаш таълим-тарбиявий концепциясига эга бўлиш.
7. Мактабгача ёшидаги болаларга кўрсатиладиган хизматлар тури ва ҳажми.
8. Хизмат ҳақлари бўйича таклифлар ва имтиёзлар.
9. Қайта ташкил этилган мактабгача болалар муассасини ёнғин хавфсизлиги ва санитария талабларига жавоб берадиган ҳолда сақлаш ҳамда унга бириктирилган ҳудудда ободонлаштириш ишларини олиб бориш.
10. Сотиб олиш нархи ва тўлов муддатлари бўйича таклифлар.

Биржа савдоларига қўйилган, Шайхонтоҳур тумани, А.Қодирий кўчаси, Ц-15 даҳаси, 10-а уй мансилгоҳида жойлашган, «NASTARIN» масъулияти чекланган жамиятининг 35 фоизлик улуши 3700000 сўмга сотилганлигини маълум қилади.

Кимошди савдоларига қўйилган кўчмас мулклар учун аризалар қабул қилиш савдодан бир соат аввал тўхтатилади.

Танлов ва кимошди савдоларига қўйилган ер майдонлари учун аризалар қабул қилиш савдодан уч кун аввал тўхтатилади.

Кимошди савдоларга соат 11.00 да, Танлов савдолари соат 12.00 да бошланади.

Савдолар ўтказиладиган манзил: Тошкент ш., Миробод тумани, Мовароуннаҳр, 16а.

Савдоларда қатнашиш учун объект нархидан 10% миқдорида закалат пули тўланади.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳар, Шайхонтоҳур тумани, А.Қодирий кўчаси, 13-уй. Телефонлар: 144-44-73, 144-71-78, 144-92-30.

BOSH MUHARRIR:
Safar OSTONOV

TAHRIR HAY`ATI:
Abdulla ORIPOV
Abdulhafiz JALOLOV
Azimjon AYUPOV
Aziz NOSIROV
Ashur QODIROV
Bobir ALIMOV
Habib SA'DULLA
Norbobo SHAKAROV
(Bosh muharrir birinchi o`rinbosari)
Alimqul SULTONOV
(Bosh muharrir o`rinbosari)
Andrey ORLOV
(Bosh muharrir o`rinbosari «Golos Uzbekistana»)
Nomoz SA`DULLAYEV
Rahima HAKIMOVA
To`lepbergen QAIPBERGENOV
Abdug'ani MAMASODIQOV
(Mas'ul kotib)

MUASSIS:
O`ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI MARKAZIY KENGASHI

BO`LIMLAR:
Siyosat, partiya va xalqaro hayot — 133-44-55
Ma`naviyat va ma`rifat — 133-69-45
Ijtimoiy hayot va iqtisodiyot — 133-20-36
Parlament va huquq — 136-57-20
Axborot, sport va harbiy vatanparvarlik — 133-21-43
Xatlar va ommaviy ishlar — 133-12-56 (Tel. Faks)
Kotibiyat — 133-72-83
Reklama va e`lonlar — 133-38-55, 133-47-80, 133-06-83 (Tel. Faks)

VILOYAT MUXBIRLARI:
Andijonda — 25-16-16
Buxoroda — 222-10-92
Gulistonda — 25-03-80
Jizzaxda — 5-49-85
Navoiyda — 3-39-20
Namanganda — 6-43-43
Nukusda — 222-70-12
Samarqandda — 35-20-54
Urganchda — 226-51-35
Farg`onada — 26-43-62
Termizda — 3-79-98

MANZILIMIZ:
700000, TOSHKENT, MATBUOTCHILAR KO`CHASI, 32-UY.

Navbatchi:
Farruh HAMROYEV

Gazeta «O`zbekiston ovozi»ning kompyuter markazida terildi va sahifalandi.
Sahifalovchi-dasturchilar:
Elyor UBAYDULLAYEV

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili:
Buyuk Turon ko`chasi, 41-uy.

Gazeta O`zbekiston Respublikasi Davlat Matbuot Qo`mitasida 00004-raqam bilan ro`yxatga olingan.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi.
Hajmi 2 bosma taboq.

«O`zbekiston ovozi» materiallarini ko`chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Г — 0060
7621 nusxada bosildi
t — Тижорат материали
Topshirish vaqti — 21.00.
Topshirildi — 21.00.
2 3 4 5 6
SOTUVDA ERKIN NARXDA